

NVE

Bakgrunn for vedtak

Onarheim transformatorstasjon og Øyra transformatorstasjon

Kvinnherad kommune i Vestland fylke

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	Statnett SF og Fagne AS
Referanse	202207831-42
Dato	18.07.2024
Ansvarlig	Ingrid Myrtveit
Saksbehandler	Rune Sakariassen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gir Statnett SF og Fagne AS anleggskonsesjon til å bygge og drive henholdsvis nye Onarheim transformatorstasjon og nye Øyra transformatorstasjon ved Husnes i Kvinnherad kommune i Vestland fylke, se figur 1. Tillatelsen omfatter også endringer på dagens Husnes transformatorstasjon og på kraftledninger som går inn til Husnes, men som i fremtiden skal gå inn til Onarheim transformatorstasjon. Det gis videre tillatelse til å rive ledninger fra nytt avgrensingspunkt på ledningene fra Blåfalli og inn til Husnes stasjon, samt tillatelse til en midlertidig omlegging av ledningstraséen på sørsiden av dagens traséer fra Blåfalli i anleggsperioden.

NVE mottok totalt 15 høringsuttalelser til søknaden fra Statnett og 4 høringsuttalelser til søknaden fra Fagne. Høringsuttalelsene har blant annet handlet om hensyn til naturmangfold og da spesielt nedbygging av myr, tilrettelegging for friluftsliv og de visuelle virkningene tiltaket vil påføre lokalsamfunnet. Uttalelsene har også dreid seg om Statnetts og Fagnes ansvar knyttet til kulturminneloven. Flere av høringsinnspillene uttrykker bekymring for plasseringen av de planlagte transformatorstasjonene.

NVE mener at bygging av Onarheim og Øyra transformatorstasjoner er viktige og nødvendige tiltak for transmisjonsnettet og regionalnettet i regionen. For å møte økt fremtidig kraftbehov vil det være behov for mer funksjonalitet i transmisjonsnettet enn det dagens Husnes stasjon har mulighet til. Sammen med Onarheim er Øyra transformatorstasjon et viktig og nødvendig tiltak for regionalnettet som vil legge til rette for det økte kraftbehovet i fremtiden og vil gi et bedre skille mellom nettet og Hydro Husnes sin fabrikk og elektriske anlegg.

Onarheim transformatorstasjon vil ha negative virkninger for naboer, lokalsamfunnet og miljø. Virkningene er primært knyttet til visuelle virkninger, friluftsliv, naturmangfold, arealbruk og inngrep i vassdrag. NVE mener det er mulig å redusere de negative virkningene gjennom god detaljplanlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak. NVE stiller krav om at Statnett og Fagne skal utarbeide detaljplan for anleggsarbeidene som skal godkjennes av NVE før anleggsstart.

Samtidig gir NVE Statnett og Fagne ekspropriasjonstillatelse til eiendoms- og bruksrett for arealer til anleggene og til lagring, ferdsel og transport samt rett til å etablere riggplasser og massedeponi. Det er forventet økt kraftbehov i området. Det etableres og utvikles i dag næringsareal i området nord for ny stasjon samt at Statnett planlegger reinvestering og oppgradering av ledningsforbindelsen mot Børtveit. Statnett omsøker derfor erverv av areal til fremtidige løsninger nå, slik at stasjonen i fremtiden kan bygges ut i forlengelse av omsøkt stasjonsanlegg. NVE forventer at Statnett og Fagne forsøker å komme fram til minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere.

Innhold

SAMMENDRAG	1
INNHOOLD	2
1 SØKNADEN	3
1.1 ONARHEIM TRANSFORMATORSTASJON	3
1.1.1 <i>Beskrivelse av hva det søkes om</i>	3
1.2 ØYRA TRANSFORMATORSTASJON	5
1.2.1 <i>Beskrivelse av hva det søkes om</i>	5
1.3 SØKNAD OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE	6
1.4 BEGRUNNELSE FOR SØKNADENE	6
2 NVES BEHANDLING AV SØKNADENE	6
2.1 HØRING AV KONSESJONSSØKNADER OG SØKNADER OM EKSPROPRIASJON	6
2.2 INNKOMNE MERKNADER	6
3 NVES VURDERING AV SØKNADER ETTER ENERGILOVEN	15
3.1 BEHOV FOR TILTAK	15
3.2 SYSTEMLØSNING OG ANDRE TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD	15
3.2.1 <i>Vurderte systemløsninger</i>	15
3.2.2 <i>Rangering av systemløsningene basert på kostnader og systemtekniske egenskaper</i>	16
3.3 VIRKNINGER FOR MILJØ, NATURVERDIER OG SAMFUNN	18
3.3.1 <i>Vurdering av visuelle virkninger</i>	18
3.3.2 <i>Virkninger for kulturminner og kulturmiljø</i>	21
3.3.3 <i>Virkninger for arealbruk</i>	22
3.3.4 <i>Virkninger for friluftsliv</i>	25
3.3.5 <i>Virkninger for naturmangfold</i>	26
3.3.6 <i>Virkninger for vassdrag og naturfare</i>	29
3.3.7 <i>Andre virkninger for naboer og bebyggelse</i>	32
4 NVES KONKLUSJON OG VEDTAK OM SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	34
4.1 OPPSUMMERING AV VIRKNINGER AV TILTAKENE	34
4.2 ANLEGGETS UTFORMING OG AVBØTENDE TILTAK	35
4.2.1 <i>Detaljplan</i>	35
4.3 NVES VEDTAK	36
5 NVES VURDERING AV SØKNADER OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE	36
5.1 HJEMMEL	36
5.2 OMFANG AV EKSPROPRIASJON	36
5.3 INTERESSEAVVEINING	38
5.3.1 <i>Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitte anlegg</i>	38
5.3.2 <i>Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade</i>	38
5.4 NVES SAMTYKKE TIL EKSPROPRIASJON	38
5.5 FORHÅNDSTILTREDELSE	39
VEDLEGG A - OVERSIKT OVER LOVVERK OG BEHANDLINGSPROSESS	40

1 Søknaden

NVE mottok søknad om Onarheim transformatorstasjon fra Statnett SF og Øyra transformatorstasjon fra Fagne AS henholdsvis 19. april 2022 og 28. juni 2022. Statnett og Fagne søker etter energiloven § 3-1 om anleggskonsesjon og etter oreigningsloven om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse til å bygge henholdsvis Onarheim transformatorstasjon og Øyra transformatorstasjon. Stasjonene er søkt bygget mellom Norsk Hydros smelteverk på Husnes og fylkesvei 500 i Kvinnherad kommune i Vestland, se figur 1. De to transformatorstasjonene bygges ved siden av hverandre og vil bli direkte tilknyttet hverandre via en 200 meter lang 132 kV jordkabel. Søknadene blir derfor behandlet samtidig.

1.1 Onarheim transformatorstasjon

Statnett søker om endring av dagens Husnes transformatorstasjon og bygging av nye Onarheim transformatorstasjon med luftisolert (AIS) koblingsanlegg, på et areal på til sammen 137 dekar. Den nye transformatorstasjonens plassering fører til behov for flytting av eksisterende ledninger rundt stasjonen, samt nye ledningsforbindelser mellom nye Onarheim transformatorstasjon og eksisterende Husnes transformatorstasjon.

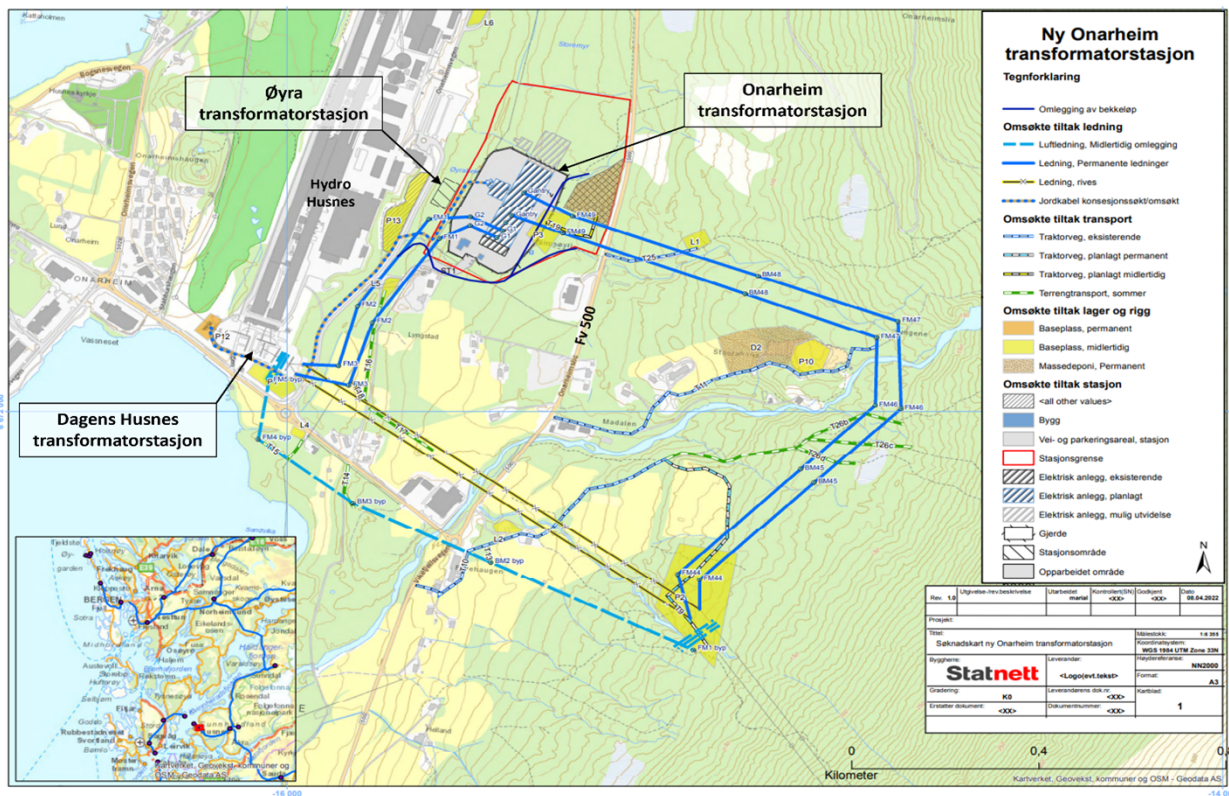
1.1.1 Beskrivelse av hva det søkes om

Statnett SF søker om konsesjon for å bygge og drive følgende elektriske anlegg:

- Nye Onarheim transformatorstasjon med:
 - et inngjerdet stasjonsområde på ca. 48 500 m² på et stasjonsareal på ca. 137 000 m²
 - en transformatorsjakt med grunnflate ca. 400 m² og høyde ca. 11,1 meter
 - en transformator med øvre spenningsnivå 420 kV
 - åtte bryterfelt med øvre spenningsnivå 420 kV
 - ett bryterfelt med øvre spenningsnivå 132 kV
 - jordslutningsspole/nullpunktsreaktor for transformering til 132 kV
 - ett kontroll- og servicebygg med grunnflate på inntil 500 m² og høyde 6,3 meter
 - ett lagerbygg med grunnflate på inntil 150 m² og høyde 6,7 meter
 - nødvendig høyspennings apparatanlegg
- Nye permanente endringer på kraftledningsforbindelser:
 - to ganger ca. 1,7 km lange 300(420) kV luftledninger fra 300 kV-ledningen Blåfalli-Husnes 1 og 2 fra mast M43, og inn til nye Onarheim transformatorstasjon
 - to ganger ca. 650 meter lange 300(420) kV luftledninger fra nye Onarheim transformatorstasjon til dagens Husnes transformatorstasjon
 - ny 300(420) kV jordkabel på ca. 850 meter fra Onarheim transformatorstasjon til vestsiden av Hydro Husnes for tilkobling og omlegging av 300 kV-ledningen Børtveit-Husnes
- Midlertidige endringer på ledningsforbindelser:

- en 300 kV luftledning sør for dagens 300 kV-ledning Blåfalli-Husnes fra litt øst for mast M43 og til Husnes transformatorstasjon. Dette for å opprettholde strømforsyningen under anleggsarbeidet. Ledningen vil rives når Onarheim transformatorstasjon er idriftsatt
- Riving av elektriske anlegg:
 - ett bryterfelt med tilhørende kontrollanlegg i dagens Husnes transformatorstasjon
 - to ganger ca. 1,1 km av eksisterende 300 kV-ledning Blåfalli-Husnes L1 og L2
- Øvrige permanente anlegg og tiltak:
 - to massedeponi
 - tilkomstvei til transformatorstasjonen med lengde ca. 250 meter og bredde ca. 6 meter
 - ca. 500 meter ny traktorvei
 - en baseplass (rigg- og anleggs plass)
 - omlegging av to bekkeløp rundt stasjonsområdet
- Øvrige midlertidige anlegg og tiltak:
 - ca. 200 meter anleggsvei i klasse 7 i henhold til Statens landbruksforvaltnings normal for landbruksveier
 - nødvendige rigg- og anleggs plasser

Figur 1: Oversiktskart for tiltakene med plassering av Onarheim og Øyra transformatorstasjoner mellom Hydro Husnes og fylkesvei 500. Kilde: Modifisert etter Statnett.

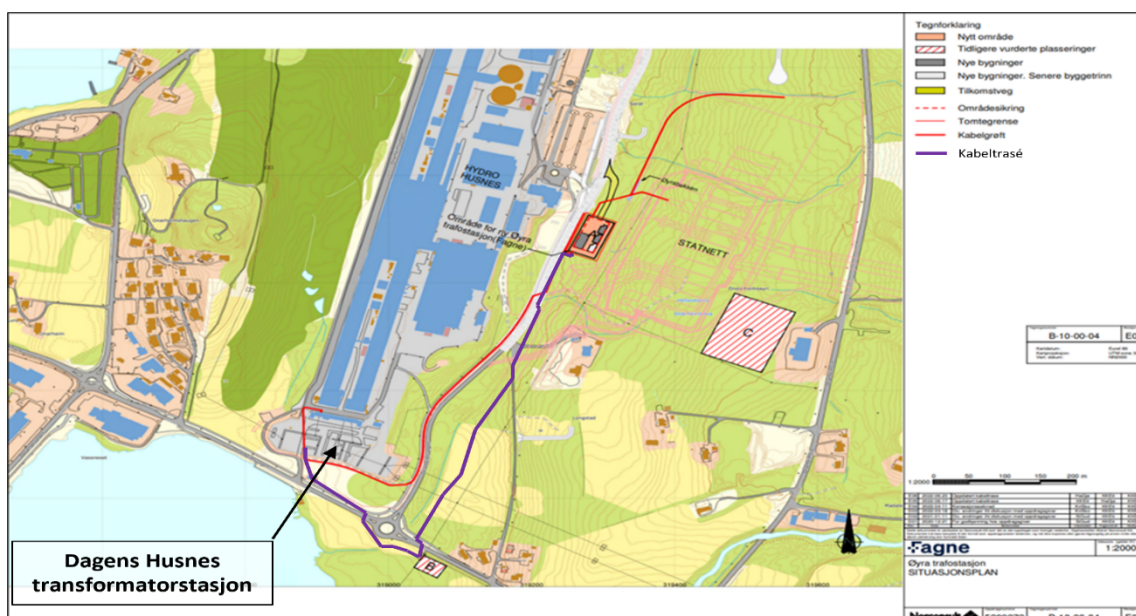
1.2 Øyra transformatorstasjon

Fagne søker om å bygge og drive Øyra transformatorstasjon med gassisolert (GIS) koblingsanlegg, på et areal på ca. 4 dekar. Den nye transformatorstasjonens plassering fører til behov for å bygge nye ledningsforbindelser mellom ny Øyra transformatorstasjon og ny Onarheim transformatorstasjon samt eksisterende Husnes transformatorstasjon, se figur 2.

1.2.1 Beskrivelse av hva det søkes om

Fagne AS søker om konsesjon for å bygge og drive følgende elektriske anlegg:

- Nye Øyra transformatorstasjon med:
 - et ca. 2 820 m² stasjonsområdet med områdesikring/inngjerding
 - tre transformatorsjakter med grunnflate på inntil 3 x 150 m² og høyde ca. 9 m
 - tre transformatorer med øvre spenningsnivå 132 kV
 - tre jordslutningsspoler med spenning 22 kV
 - seks bryterfelt med øvre spenningsnivå 132 kV
 - fjorten bryterfelt med øvre spenningsnivå 22 kV
 - ett kontroll- og servicebygg med grunnflate på inntil 400 m² og høyde ca. 8 m
 - nødvendig høyspennings apparatanlegg
- En ny ca. 200 meter lang 132 kV kabel fra ny Onarheim transformatorstasjon til ny Øyra transformatorstasjon
- En ny ca. 1040 meter lang 24 kV kabel fra Hydro Husnes sitt 24 kV anlegg til ny Øyra transformatorstasjon (lilla farget linje på figur 2)
- Permanent ca. 80 meter lang og 6 meter bred tilkomstvei til transformatorstasjonen

Figur 2: Situasjonskart for Øyra transformatorstasjon. Kabel legges i lilla trasé sør for stasjonen. Kilde: Modifisert etter Fagne.

1.3 Søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Statnett og Fagne søker også om ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de elektriske anleggene med nødvendige hjelpeanlegg etter ekspropriasjonsloven. Samtidig søker de om forhåndstiltredelse, som innebærer at grunn og rettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt.

1.4 Begrunnelse for søknadene

Statnett begrunner søknaden med manglende funksjonalitet i dagens Husnes transformatorstasjon, noe som fører til at de doble ledningsforbindelsene fra Blåfalli til Husnes ikke kan driftes sammen. Det er i tillegg forventet store reinvesteringer i nettet i Sunnhordaland, og Statnett vurderer at det er nødvendig med bedre funksjonalitet i nettet for å forbedre og opprettholde forsyningsikkerheten i regionen. Nye Onarheim transformatorstasjon vil legge til rette for en fremtidsrettet utvikling, for økt forbruk og for tilknytning av fornybar kraftproduksjon i området.

Fagne begrunner søknaden med manglende transformator- og overføringskapasitet i dagens Husnes transformatorstasjon. Området ved Husnes opplever høyere forbruksvekst enn gjennomsnittet i Kvinnherad kommune gjennom økende kraftforbruk til både industri og næring. På bakgrunn av dette mener Fagne det er et behov for å installere flere transformatorer, og at den beste løsningen vil være å bygge nye Øyra transformatorstasjon i tett tilknytning til nye Onarheim transformatorstasjon.

2 NVEs behandling av søknadene

NVE behandler konsesjonssøknadene etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven. Konsesjonssøknadene skal også oppfylle kravene til utredninger etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger. Prinsippene i naturmangfoldloven skal dessuten legges til grunn som retningslinjer i vurderingen av om konsesjon skal gis. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A. I tillegg til NVEs behandling, skal tiltaket også avklares etter andre relevante sektorlover.

2.1 Høring av konsesjonssøknader og søknader om ekspropriasjon

Konsesjonssøknadene og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ble sendt på høring 14. februar 2023. Statnett og Fagne videresendte høringsbrevet til berørte rettighetshavere, naboer og gjenboere den 15. februar 2023. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 2. april 2023. Kvinnherad kommune ble bedt om å legge søknaden ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknaden med konsekvensutredning ble kunngjort i lokalavisene Kvinnheringen og Grenda, samt i Norsk lysingsblad.

Følgende instanser fikk søknaden på høring: Statsforvalteren i Vestland, Vestland fylkeskommune, Kvinnherad kommune, Sør-Norge Aluminium AS – Torgny Nundal, Telenor Norge AS, BKK AS, Birdlife Norge, Luftfartstilsynet, Avinor AS, Kvinnherad Turlag, Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland, Naturvernforbundet Kvinnherad, Fortidsminneforeningen i Hordaland, TeliaSonera Norge AS og Natur og Ungdom Vestland.

2.2 Inkomne merknader

NVE mottok til sammen 15 høringsuttalelser til søknaden om Onarheim transformatorstasjon. Statnett kommenterte uttalelsene i brev av 30. juni 2023. NVE mottok til sammen 4

høringsuttalelser til søknaden om Øyra transformatorstasjon. Fagne kommenterte uttalelsene i e-post av 19. mai 2023. Uttalelsene samt Statnetts og Fagnes kommentarer er sammenfattet i under.

Vestland fylkeskommune

Vestland fylkeskommune skriver i sin høringsuttalelse at det er et stort behov for at Onarheim og Øyra transformatorstasjoner realiseres med hensyn til ønsket næringsutvikling i Kvinnherad og Vestland. Fylkesdirektøren er positiv til tiltaket, men sier videre at tiltaket kan ta mer hensyn til kulturminner, kulturmiljø, friluftsliv og naturmangfold gjennom å flytte Onarheim transformatorstasjon lenger mot nord. Fylkeskommunen presiserer i sin uttalelse at det er en svakhet at søknaden ikke nevner Kvinnherad kommune sin reguleringsprosess, som innebærer at arealene rett nord for omsøkte stasjoner vil komme i konflikt med kommunens planer hvis Onarheim transformatorstasjon blir plassert lenger nord. Fylkesdirektøren legger til grunn at kommunen kjenner til konsekvensene plasseringen til transformatorstasjonene har med tanke på kulturminner, friluftsliv og naturmangfold.

Fylkeskommunen mener at søknadene, med vedlegg, belyser de fleste kjente kulturminneverdiene og konsekvensene på en tilfredsstillende måte. De ber likevel om at de nyere tids kulturminner (Onarheimssaga) som står i fare for å bli ødelagt av utbyggingen blir dokumentert for ettertiden på en tilfredsstillende måte. Videre mener fylkeskommunen at ledningene fra Onarheim transformatorstasjon til Husnes koblingsstasjon bør legges i kabel for å unngå skjemmende virkning på et automatisk fredet kulturminne fra eldre steinalder (Askeladden id. 135141). Fylkeskommunen skriver at dersom det blir gjort funn av kulturminner må Vestland fylkeskommune straks meddeles, og alt arbeid stanses inntil rette forvaltningsmyndighet har vurdert og dokumentert funnet, jf. kulturminneloven § 8, 2 ledd.

Fylkeskommunen skriver at den planlagte plasseringen av Onarheim transformatorstasjon vil komme i konflikt med det svært viktige friluftsområdet på Søral. Tiltaket vil føre til at turstier som går gjennom området må legges om og at det særlig er sørlige deler at tiltaksområdet som vil bli negativt berørt. Her går Søralløypa og stier mot Bremsstølen hvor det også finnes nyere tids kulturminner. Fylkeskommunen mener det må stilles vilkår om avbøtende tiltak som ivaretar ferdsel forbi stasjonen. Etablering av nye turstier vil være aktuelt, og fra et friluftslivsfaglig synspunkt bør det vurderes om tiltaket heller kan legges lenger nord, slik at stien mot Bremstølen og kulturmiljøet ved elva kan bevares. Vestland fylkeskommune legger til grunn at NVE legger vekt på friluftssinteressene i denne saken.

Fylkesutvalget i Vestland behandlet saken i møte 12. april 2023. Følgende ble vedtatt:

1. Vestland fylkeskommune er positiv til bygging av Onarheim og Øyra transformatorstasjoner da disse vil bedre kraftsituasjonen betydelig lokalt og i Vestland
2. Det blir ikke stilt krav om arkeologisk registrering ut fra undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven
3. To permanente høyspentledninger (L5 med mastepunkt FM1-FM3 i konsesjonssøknaden) bør legges i kabel for å unngå skjemmende/negativ virkning på boplass fra eldre steinalder, Askeladden id 135141
4. Askeladden id 135141 skal merkes og gjerdes inn i anleggsperioden for å unngå fysisk skade på kulturminnet. Dette skal sikres av arkeolog fra Vestland fylkeskommune

5. Vestland fylkeskommune ber NVE stille vilkår om avbøtende tiltak som ivaretar ferdsel forbi stasjonen. Etablering av nye turstier/veger vil være aktuelt, og stien mot Bremstølen og kulturmiljøet ved elva bør bevares i den grad det er mulig

Statnetts kommentar: For å oppnå tilsvarende kapasitet på jordkabler som planlagte luftledning må det legges to sett kabler per forbindelse. Total pris er estimert til ca. 150 MNOK, mens omsøkt løsning med luftledninger er estimert til ca. 21 MNOK. Statnett vurderer at denne prisforskjellen ikke forsvares av reduserte negative konsekvenser og har derfor ikke omsøkt kablingen.

Statsforvalteren i Vestland

Statsforvalteren i Vestland anbefaler at Onarheim transformatorstasjon blir plassert noe lenger mot nord enn omsøkt, for å ivareta en kystmyr som har stor verdi for naturmiljø og klima. Videre legger Statsforvalteren til grunn at avbøtende tiltak som er presentert i planen blir fulgt opp, og at varige inngrep i dyrka jord og naturmiljø blir avgrenset så langt det lar seg gjøre.

Statsforvalteren ser på tiltaket som viktig for å sikre framtidig strømforsyning, og har dermed stor samfunnsverdi. Det at anleggene (Onarheim og Øyra transformatorstasjoner) samlokaliseres er bra utnyttelse av areal, men tiltaket vil også føre til nye inngrep. Statsforvalteren legger til grunn at tiltaket blir utført med minst mulig varige inngrep i naturmiljø og dyrka jord, med god terreng- og landskapstilpasning, og at området blir istandsatt i tråd med moderne prinsipper om naturtilpasning med lokal frøbank.

Statsforvalteren skriver at det er registrert to viktige naturtypelokaliteter i området. Disse er en kystmyr med verdi viktig (B), og en hul eik med verdi svært viktig (A). Statsforvalteren sier at den planlagte lokaliseringen av Onarheim transformatorstasjon vil i stor grad bygge ned myra, og at konsekvensrapporten utarbeidet av Sweco (Miljøfaglig utredning - Naturmangfold) anbefaler å plassere stasjonen nord for myrområde og tursti, på et areal som i dag består av plantefelt med utenlandske treslag. Statsforvalteren minner om at myr har en viktig klimafunksjon i tillegg til å ha stor verdi for naturmangfold, og at det må være høy terskel for nedbygging av myr. Når det gjelder den hule eika, så mener Statsforvalteren at denne vil kunne hensyntas i detaljplanleggingen av ledningstraséen. Videre skriver Statsforvalteren at det under kartleggingen er påvist flere eksemplarer av ask. Rapporten anbefaler at eventuelle større eksemplarer av både ask og andre trær blir ivaretatt under anleggsarbeidet. Det er i tillegg registreringer, i www.artskart.no, av rødlistearten vipe (kritisk truet - CR) på den dyrkede jorda rett vest for industrianlegget. Men, dette arealet ser ikke ut til å bli direkte påvirket av nye inngrep.

Statsforvalteren bemerker at det kan bli behov for flomforebyggende tiltak ved Øyrabekken, noe som er omtalt i søknaden som flomvoll eller liknende, tiltenkt som tilbaketrukket voll uten inngrep direkte i elven. Videre bemerker Statsforvalteren at eventuelle inngrep i elva eller kantvegetasjonen må avklares etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven. For mer informasjon om søknadspliktige tiltak i vassdrag og kantvegetasjon viser Statsforvalteren til [Tiltak i vassdrag kan vere søknadspliktig | Statsforvalteren i Vestland \(statsforvalteren.no\)](http://www.statsforvalteren.no) og [Den viktige kantvegetasjonen langs vassdraga våre | Statsforvalteren i Vestland \(statsforvalteren.no\)](http://www.statsforvalteren.no).

Det er påvist flere fremmede arter i tiltaksområdet med svært høy spredningsrisiko. Disse er parkslirekne, hybridslirekne, platanlønn, alaskakornell, rødhyll og purpurspirea. Statsforvalteren mener disse bør bli vurdert ytterligere i detaljplanleggingen, og at det blir tatt nødvendig hensyn for å hindre uønsket spredning. Det vises til [Forskrift om fremmede organismer - Lovdata](http://www.statsforvalteren.no).

Statsforvalteren mener at konsekvensene for ny mastetrasé i hovedsak vil være moderate, mens riving av eksisterende anlegg vil være positivt. De peker likevel på at to boligområder vil få lokalt

stor negativ endring og at tilrådninger fra konsekvensutredningen bør følges opp så langt det lar seg gjøre.

Når det gjelder friluftsliv, så regner Statsforvalteren med at eventuelle friluftsansjoner som har interesser i området blir involvert ved behov. Videre minner Statsforvalteren om at tiltakshaver har et selvstendig ansvar for at det ikke oppstår forurensning i strid med § 7 i forurensningsloven, og at stein- og jordmasser blir håndtert i tråd med regelverket av Miljødirektoratets veileder M-1243, og at eventuelle betongavfall blir håndtert i tråd med kap. 14 A i avfallsforskriften. Statsforvalteren legger til grunn at tekniske installasjoner blir plassert slik at de er mest mulig vernet mot skred og flom, for å unngå skader på både personell og materielle verdier.

Statnetts kommentar: Statnett vurderer at stasjonen må legges minimum 120 meter lengre nord for å unngå den registrerte kystmyra helt. Alternativet er vurdert, men ikke omsøkt.

Fagnes kommentar: Fagne skriver at Øyrabekken, slik den er i dag, har som hovedfunksjon å lede bort tilsig og vann som kommer fra terrenget ovenfor deres planlagte stasjon. Som nevnt i konsesjonssøknaden ble terrenget i dette området endret da Hydro Husnes/SørAl ble etablert på 1960-tallet, og det ble anlagt en delvis kunstig flomvoll. Slik det er omsøkt i konsesjonssøknaden vil stasjonen grense til Øyrabekken mot øst, og på andre siden av Øyrabekken (oppstrøms) kommer Statnett sin nye Onarheim stasjon. Statnett kommer til å gjøre store inngrep i terrenget når de bygger sin stasjon, og Fagne vet ikke hvordan dette vil påvirke vannføringen i Øyrabekken. Fagne har leid inn Norconsult for å detaljprosjekttere stasjonen, og vil i denne prosessen vurdere hvordan man best mulig kan ivareta aktsomhetsplikten etter §§ 5, 7 og 11 i vannressursloven.

I følge Fagne er det begrenset med plass til stasjonen mellom Øyrabekken og Onarheimsvegen, og ønsker derfor å legge bekken i en kanal langs stasjonen. Fagne skriver at de da vil trenge et unntak fra § 11 i forhold til kantvegetasjon. Dette vil ikke øke risikoen for avrenning, og vil heller ikke påvirke allmenne interesser i særlig grad, da det ikke er særlig ferdsel i dette området i dag.

Fagne vil rette seg etter uttalelsene, og utarbeide detaljplan for å unngå uønsket spredning av fremmede arter.

Kvinnherad kommune

Kvinnherad kommune har i sin høringsuttalelse pekt på at det er et behov for å bedre forsyningssikkerheten og tilrettelegge for økt forbruk. Kommunen skriver at naturinngrep er en uunngåelig konsekvens av økt strømforbruk siden de vil nå sine målsettinger om etablering av nye arbeidsplasser og overgangen til et netto nullutslippssamfunn i 2040. De presiserer at det er avgjørende viktig at naturinngrep i enhver sak blir avgrenset mest mulig. Kommunedirektøren vurderer at Statnett i løpet av prosessen har gjort tilpasninger som ivaretar hensynet til natur- og lokalmiljø på en akseptabel måte.

Kvinnherad kommune behandlet saken i kommunestyret 23. mars 2023. Følgende ble vedtatt:

1. Kvinnherad kommune er positiv til etablering av nye transformatorstasjoner på Husnes, og vil understreke viktigheten av bedre forsyningssikkerhet og tilrettelegging for økt framtidig strømforbruk i regionen
2. Kvinnherad kommunestyre er fornøyd med tilpassingene Statnett har gjort i løpet av prosessen med hensyn til plassering av ny transformatorstasjon, samt linjeføring mot Børtveit på vestsiden av Hydro Husnes

3. Kvinnherad kommunestyre oppfordrer Statnett til å legge om linjetraseen som i dag går fra Forholmen og til Hågarnsneset på Bogsneshalvøya. Foretrukket linjetrasé er som sjøkabel fra Forholmen og rundt Bogsneshalvøya
4. Kommunestyret oppfordrer Statnett til å legge stor vekt på å få frivillige avtaler med aktuelle grunneiere
5. Kvinnherad kommune har ingen merknader til Fagne AS sin konsesjonssøknad for Øyra transformatorstasjon

Statnetts kommentar: Statnett omsøker ikke endring av eksisterende ledning ved båthavna i denne omgang. Eksisterende ledning er planlagt oppgradert innen 2040 og endring av ilandføringspunkt for sjøkabel mm. kan da endre påvirkningen av båthavna.

Kvinnherad turlag

Kvinnherad turlag skriver at stasjonen kommer til å bli bygget i et område med mange stier og turveger som er mye brukt, da dette er et primærturområde til den tetteste befolkete bosetningen i Kvinnherad kommune. De skriver videre at nærområdet er populært for alle aldersgrupper, og er mye brukt av skolene i området. Turlaget er særlig urolig for at turstien fra Husnes Motor og opp til Bremstølen vil bli berørt av denne utbyggingen, og ber om at friluftslivet i området blir hensyntatt. Turlaget ber om at stiene blir holdt åpne for ferdsel både i anleggstiden og etterpå, at eventuelle inngrep blir revegetert så godt det lar seg gjøre, samt at det blir gjennomført en konsekvensutredning av området.

Statnetts kommentar: Statnett vil sørge for at eksisterende sti mot Bremstølen vil bli lagt om eller holdt åpen der den ligger i dag i anleggsperioden. Statnett vil gå i dialog med berørte grunneiere om mulige omlegginger i anleggsperioden. Vei rundt anlegget og veien opp til ny transformatorstasjon vil være åpne for fri ferdsel når stasjonen er ferdig bygget.

Søral BIL

Bedriftsidrettslaget ved Hydro Husnes (Søral BIL) skriver at de har arbeidet med å vedlikeholde og holde Søral-løypa i stand. Søral BIL sier at denne løypa, eller stien, blir brukt daglig av turgåere i området, samt til det årlige Søral-løpet som er et ca. 6 km langt turløp. Søral BIL uttaler videre at mange som bruker løypa parkerer ved avkjørselen til industribygget ca. halvveis inn mot parkeringsplass til Hydro Husnes. Søral BIL ønsker etablert en liten parkeringsplass ved ny avkjørsel til ny transformatorstasjon, og at ny løype går fra grusvei, videre øst for industribygg og ny transformatorstasjon, med avstikker mot riksvegen ved Husnes Motor, se figur 8 (kap. 3.3.3). Søral BIL avslutter med å presisere at det vil være viktig at en trygg sti blir etablert i anleggsperioden.

Statnetts kommentar: Plasseringen av foreslått ny parkeringsplass (ref. figur 7) kommer i konflikt med Øyrabekken. Statnett vil legge til rette for å opprettholde eksisterende parkeringsplass så langt som mulig på nordsiden av ny avkjøring. Statnett kan også legge til rette for noe utvidelse av denne i samråd med grunneier.

Telenor

Telenor påpeker i sin høringsuttalelse at Telenors kabelnett i området vil bli berørt i tilknytning til arbeidene med både Onarheim og Øyra transformatorstasjoner. Telenor skriver at de krever at eventuelle kryssinger av Telenors fiberkabeltrase blir tilleggs-isolert (ved kabling av høyspentnettet), og at kabler isoleres der hvor disse befinner seg nærmere enn 50 meter fra våre

jordinger (ref. tidligere FEA-F 1995 § 108, nå ITU-T K8). Videre skriver Telenor at de forutsetter at kryssinger utføres i henhold til FEF 2006, samt gitte REN-anbefalinger. Søknader om kryssing, eventuelt henvendelser vedrørende detaljer knyttet til Telenors nett gjøres elektronisk til Telenor kabelnett; [Kabelnett og infrastruktur - Telenor](#).

Såfremt utbygger er villig til å bekoste nødvendige tiltak, samt eventuelle omlegginger i Telenors nett, har Telenor ingen ytterligere merknader til søknaden.

Statnetts kommentar: Statnett vil gjøre nødvendige tiltak.

Avinor

Avinor skriver i sin uttalelse at tiltakene vurderes til å ikke ha noen negative påvirkninger på Avinor sine tekniske systemer. Avinor påpeker derimot at luftledninger kan utgjøre hindringer for luftfarten for selskaper som opererer lavtflygende fly og helikopter, og skriver at tiltakshaver bør kontakte selskaper som opererer med slike luftfartøy.

Avinor gjør videre oppmerksom på at for luftledninger gjelder følgende regelverk:

- Rapportering og registrering av luftfartshinder til Statens kartverk i medhold av kapittel II i Forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder av 15.07.2014
- Merking av luftfartshinder i medhold av kapittel III i samme forskrift. Det er Luftfartstilsynet som håndhever denne forskriften og kan gi pålegg om utbedring dersom merkingen av hinderet (kraftlinjen) ikke er gjort i henhold til forskriften. Luftfartstilsynet vil kunne gi veiledning i hvordan merkingen skal gjennomføres

Statnetts kommentar: Ingen kommentar.

Husnes Båthavn/Husnes Utvikling (HB)

HB skriver i sin høringsuttalelse at de ser behovet for økt forsyningssikkerhet og et forsterket strømmnett, og er dermed positiv til at Onarheim transformatorstasjon blir bygget. HB skriver videre at den nye stasjonen og omlegging av ledningene inn til stasjonen vil legge beslag på ett stort areal, og mener derfor at det burde legges jordkabel i størst mulig grad. De mener kabel burde legges fra ny mast ovenfor/øst for fylkesveien og ned til nye Onarheim transformatorstasjon, og fra Onarheim transformatorstasjon til Husnes transformatorstasjon. HB er bekymret for at ledningstraseen i luftspenn over Husnes Båthavn ikke er omtalt i konsesjonssøknaden.

Statnetts kommentar: Statnett viser til kommentaren til Kvinnherad kommunes uttalelse.

Åsmund Kåre Rørvik

Åsmund Kåre Rørvik bor på gården Lyngstad rett sør for den omsøkte transformatorstasjonen og vil bli nærmeste bosted til den nye stasjonen. Rørvik skriver at han vil i sammenheng med den nye stasjonen få 300/420 kV luftledninger godt synlig både øst, nord og ikke minst vest for gården. Rørvik sier videre at Statnett har i prosessen med denne konsesjonssøknaden vært i tett dialog med Rørvik, og det har blitt utvekslet dokumentasjon begge veier. Statnett har vært lydhøre og forsøkt å gjøre små, enkle endringer som i sterk grad ville sikre bevaring av viktige kulturminner.

Rørvik skriver at Kvinnherad kommune dessverre har fått gjennomslag i søknaden til Statnett angående plassering av stasjonen. Rørvik mener at å bygge slik som omsøkt vil føre til store negative konsekvenser for kulturminner og naturoppleving i Husnesområdet. Det vil også føre til store merkostnader for Statnett både nå og ikke minst ved fremtidig oppgradering av 300 kV

ledningen mot Stord til 420 kV. Videre skriver Rørvik at konsesjonssøknaden dessverre inneholder noe mangelfull informasjon og en direkte feil vedrørende kultur og miljø.

Nedenfor er det gjort greie for fire kommentarer som Rørvik har til søknaden.

1 – Lineføring mot Stord/Børtveit må følge alternativ 1 (i søknaden). Dette alternativet er det klart beste med tanke på miljø, nå-kostnad og fremtidig kostnad når oppgradering til 420 kV skal gjennomføres.

2 – Nye doble ledninger fra Onarheim transformatorstasjon til Hydro bør legges som kabel. Rørvik mener disse nye linjene vil bli svært skjemmende sett fra gården Lyngstad, Onarheimslio 220, Husnes sentrum og Husnesparken.

3 – Det må settes strenge krav til støy både i anleggsperioden og driftsperioden. Rørvik skriver at det vil være særs viktig å holde anleggsarbeidene avgrenset til normal arbeidsdag, og stopp på søndager og helligdager.

4 – Transformatorstasjonen må flyttes 50-100 meter nordover slik at viktige kulturminner ikke blir rasert. Rørvik skriver at i dialogen med Statnett har mange løsninger vært diskutert, men at søknaden som foreligger ikke har tatt hensyn til dette viktige kulturminnet. Tilførselsveien til transformatorstasjonen vil føre til at hele elvedalen med gamle murer, fundament, dam og gammel bro vil bli liggende under en stor veifylling. Ved å flytte hele transformatorstasjonsområdet nord-nordøstover vil man kunne legge tilførselsveien nord for kulturminneområdet. Dette vil også føre til bevaring av en viktig kystmyr.

Statnetts kommentar: *Statnett kan legge til rette for ivaretagelse av informasjonsverdien av kulturminnene i samarbeid med grunneier, i form av en informasjonsplate eller lignende.*

Geir Helland

Geir Helland er grunneier på eiendom 142/7 som berøres av omlegging av ledningstraseen. Han ønsker at Statnett legger til rette for at han kan dyrke opp arealet etter at Statnett er ferdige med bruk av riggområdet P2. Helland skriver at det må lages en avskjæringsgrøft i overkant av området for å kontrollere tilsig av vann. Helland ønsker at den planlagte forlengelsen av traktorveien blir anlagt mest mulig rett fram fra enden av sin dyrkede mark og til overkant av mast 43.

Helland driver med sauehold, og i den forbindelse er det flere gjerder som kommer til å bli berørt av Statnett sitt arbeid. Arealet som er inngjerdet blir brukt til beite både vår og høst, og om sommeren holder gjerdene sauene på sommerbeite i Husnes-fjellene. Det er viktig at gjerdene opprettholdes og flyttes der de blir direkte berørt av riggområdet. Videre sier Helland at han ønsker god dialog og varsling når det er planlagt mye helikoptertrafikk, og at det er lite ønskelig med helikoptertrafikk da han slipper ut sauene på innmarksbeite ca. 1 mai.

Helland skriver også at det er viktig med fjerning av greiner og flis etter hogst av en bjørkekjos som ligger i den planlagte traséen. Under hogst i ny ledningstrase må det tas hensyn til at sauene skal bruke arealet etterpå. Helland ønsker at greiner blir samlet mest mulig sammen slik at dyrene kan passere enkelt forbi.

Statnetts kommentar: *Omsøkt P2 vil bli avskoget for å kunne benyttes som anleggsplass. Matjord/topplag vil bli lagret i ranker til bruk for revevegetering for de delene av plassen der det eventuelt legges på puk/grav/annet dekke. Omsøkt tilbakeføring er tilrettelegging for naturlig revevegetering av arealet etter endt anleggsvirksomhet, men Statnett kan tilrettelegge for nydyrking*

som et avbøtende tiltak. Dette vil ha noe høyere kostand for Statnett enn standard tilbakeføring av arealet.

Traktorveien er omsøkt permanent. Innspill til trase tas med i videre detaljplanleggingen av veibanen. Statnett vil også ha videre dialog med grunneier om gjerder, drenering og helikopterbruk i anleggsfasen.

Kristine Frøystein Reime

Kristine Frøystein Reime er grunneier på gnr. 143 bnr. 1,2 og 160 og vil bli berørt av tiltaket. Reime og Statnett har blitt enige om bruk av område for deponering av masser fra stasjonstomten. Reime uttaler et ønske om at ledningstraseen blir flyttet litt lenger opp (øst) i lia i tilknytning til deponiområdet, da det ikke er ønskelig å ha traséen rett over den planerte delen av deponiområdet.

Statnetts kommentar: En 420 kV forankringsmast kan maksimalt bygges med trasevinkel på 90 grader, uten at det blir en spesialmast med tilpasninger. Dersom Statnett skal flytte mast 46 og 47 lenger opp og østover, og samtidig unngå konflikt med planlagt rørgate for Onarheim kraftverk som er under planlegging, må mast 48 også flyttes lenger mot nord for å få en teknisk byggbar løsning med akseptable trasevinkler. Like nord for 48 mastene ligger det en bekkedal, og 48 mastene må da flyttes over på andre siden av denne. Dette vil innføre trasevinkel i 48 mastene som gjør at de mest trolig må endres fra bæremaster til forankringsmaster. Kostnadsforskjellen på en bæremast og en forankringsmast ligger på ca. 1.4 MNOK pr mastepunkt, totalt ca. 2.8 MNOK for denne endringen.

For å ha sikker strømforsyning i byggeperioden er en forutsetning at vi starter ombyggingen der det er forankringsmaster på eksisterende ledning. Konesjonssøkt løsning starter ombyggingen i forankringsmast 43 – neste forankringsmast er mastenummer 32 på andre siden av fjellet. Dette hadde blitt en betydelig mer omfattende ombygging. Dersom det ikke hadde vært en forutsetning at ombyggingen måtte starte i en eksisterende forankringsmast, og kunne startet lenger opp i lia, ville Statnett kunne vært mer fleksible med tanke på justering av ledningstrase og mastepunkt uten at trasevinkler ble en utfordring.

Hydro Husnes

Norsk Hydro uttaler at de har betydelig kraftproduksjon og industrivirksomhet i det norske kraftsystemet og støtter på generelt grunnlag etableringen av Onarheim og Øyra transformatorstasjoner. Hydro støtter Statnetts søknad om opprettholdelse av eiergrensesnitt lik dagens ved Husnes stasjon. Hydro skriver videre at de har god dialog med Statnett med sikte på å komme frem til minnelige avtaler om håndtering av nødvendige arealer.

Hydro har i sin høringsuttalelse pekt på viktigheten av avbøtende tiltak med tanke på kortslutninger internt i anlegget til Hydro Husnes. For Hydro vil det være viktig at Statnett bidrar med nødvendig informasjon om egne anlegg og fremtidige endringer i egen nettstruktur.

Hydro skriver at det vil være viktig at detaljert plassering av muffeanlegget planlegges og etableres i samråd med Hydro. Det er viktig at dette anlegget er til minst mulig visuell sjenanse for forbipasserende på gangvei. Hydro mener at dette muffeanlegget bør plasseres mot Hydros anlegg.

Statnetts kommentar: Statnett vil videreføre dialogen med Hydro om endelig plassering av muffeanlegget slik at det ikke kommer i konflikt med deres planer, den nærliggende golfbanene og bebyggelse i området.

Fagnes kommentar: *Hydro hadde ingen vesentlige merknader. Som Hydro påpeker, så er vi i dialog om minnelig avtale om tomtegrunn, og håper å komme til enighet om dette.*

Per Christian Hoelfeldt Lund

Per Christian Hoelfeldt Lund er eier av gnr. 143 bnr. 07 og 50 % eier av gnr. 143 bnr. 8, og har ingen innsigelser til selve byggingen av transformatorstasjonene. Hoelfeldt Lund ønsker at det settes som vilkår for en ekspropriasjon at erstatning gis som erstatningsareal, jf. ekspropriasjonslova § 6. Dette på bakgrunn av at det er Hoelfeldt Lunds oppfatning at Statnett søker om ekspropriasjon av mye mer areal enn de har behov for, og at vilkårene for ekspropriasjon av hele tomten derfor ikke er oppfylt.

Videre uttaler Hoelfeldt Lund at Statnett ikke har i tilstrekkelig grad utredet alternativ plassering av Onarheim transformatorstasjon og plassering av bygg på omsøkt areal. Han mener at alternativet med plassering lenger mot nord vil være fullstendig ødeleggende for Kvinnherad kommune sine planer for utvikling av grønn næringspark, mens en plassering på østsiden av fylkesveien vil være mest hensiktsmessig. Hoelfeldt Lund uttaler videre at Statnetts ønskede plassering er akseptabel, forutsatt rask oppstart. Det at denne plasseringen vil berøre en kystmyr og et ikke fredet kulturminne, mener Hoelfeldt Lund ikke er problematisk da myr kan reetableres der ledningene er planlagt og at kulturminnet er nærmest utvisket.

Hoelfeldt Lund ønsker at NVE setter som vilkår at Statnett klargjør for varmeveksler og luftuttak slik at overskuddsvarme kan utnyttes i fremtiden, og at dette gis som en rettighet til de berørte eiendommene. Videre ønsker Hoelfeldt Lund at vilkår settes angående behovet for overdimensjonering og stor nok høyde på ledninger inn til stasjonen fra øst.

Statnetts kommentar: *Statnett vil tilby grunneiere/ rettighetshavere erstatning i penger for det økonomiske tap som tiltaket innebærer.*

Statnett peker i Områdeplan for Bergensområdet og Haugalandet på behov for at nettet i regionen oppgraderes til 420 kV innen 2040. Det er også planer om større næringsutvikling ved Husnes som gjør at det kan bli behov for ytterligere transformering mot regionalnettet og for direkte tilknytning av store kunder mot Statnett. Disse forholdene gjør at det er viktig å sette av plass til å utvide stasjonen i et senere byggetrinn.

Statnett har foreløpig ikke konkrete planer for bruk av overskuddsvarme fra transformatorene for omsøkt Onarheim transformatorstasjon, men lignende planer er under vurdering for andre omsøkte stasjoner. Statnett kan om ønskelig legge til rette for dette som en fremtidig mulighet også for Onarheim.

Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond (Ovf – 50 % eier av gnr. 143 bnr. 8) skriver i sin høringsuttalelse at det er svært viktig at ikke mer enn strengt nødvendig areal fra eiendommen 143/8 går med til etablering av transformatorstasjon. På bakgrunn av dette, ber Ofv om at det ikke gis konsesjon eller ekspropriasjonstillatelse for mulige fremtidige tiltak beskrevet i søknaden, og at nordlige del av den aktuelle parsellen av 143/8 dermed blir liggende urørt, med dagens hjemmelshavere.

Ovf skriver videre at store arealer ble på 1960-tallet ekspropriet til Sør-Norge Aluminium AS (Hydro Aluminium ASA), men som i dag ikke lenger er aktuelle for utvidelse av aluminiumsverkets virksomhet. Ofv foreslår at Statnett koordinerer med Hydro Aluminium, og stiller makeskifteareal tilgjengelig som oppgjør for transformator tomten (143/8). Ofv mener at det er rimelig at arealer

innenfor Hydro/Sør-Als eiendom gnr. 143 bnr. 3, stilles som oppgjør for strengt nødvendig areal til transformatorutbygging på gnr. 143 bnr. 8.

Statnetts kommentar: Statnett viser til kommentarer til Hoelfeldt Lund sin uttalelse for innspill om erstatningsareal. Statnett opprettholder søknadens beskrivelse av behov for erverv av areal til nytt anlegg og fremtidige utvidelser.

3 NVEs vurdering av søknader etter energiloven

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE kan gi konsesjon til et anlegg dersom de samlede positive konsekvensene av tiltaket er større enn de negative for samfunnet. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

I dette kapittelet vil NVE redegjøre for vår vurdering av anleggene som Statnett og Fagne har søkt om. Vi vil vurdere behovet for tiltakene og hvilke løsninger som kan møte behovet. Vi vil sammenligne omsøkte løsninger med relevante, alternative løsninger for å kunne vurdere om Statnett og Fagne har søkt om den mest hensiktsmessige løsningen. Dette vil blant annet gjøres gjennom en vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger av systemtekniske egenskaper. Deretter drøftes relevante virkninger av tiltaket for miljø og samfunn.

3.1 Behov for tiltak

Statnett beskriver at behovet for en ny transformatorstasjon skyldes funksjonalitet og teknisk tilstand i eksisterende Husnes stasjon, samt forventet økning i last i underliggende nett.

I søknaden beskrives det at de eksisterende ledningene som kommer inn fra Blåfalli ikke har egne brytere inn mot samleskinnene i Husnes stasjon. Dette gjør at det er krevende å drifte linjene, da de ikke kan være momentane reserver for hverandre. Videre er den generelle tilstanden til anlegget beskrevet som ikke tilfredsstillende om stasjonen skal tilhøre transmisjonsnettet. Dette mener Statnett kan være kritisk, da stasjonen er en del av nettringen på Haugalandet.

Per i dag er underliggende nett forsynt fra Hydro sitt anlegg like ved Husnes stasjon. Nå ønsker Fagne å etablere en ny forsyning (stasjon), blant annet fordi det planlegges en næringspark rett ved Hydro sitt anlegg. Dette krever en økning i transformatorkapasiteten og økt forsyningssikkerhet. Fagne og Hydro ønsker å legge all forsyning til den nye stasjonen, og kun bruke den eksisterende forsyningen fra Hydro som reserve.

Basert på Statnett og Fagne sine beskrivelser, er NVE enige i at det er behov for å gjøre tiltak for å forbedre den tekniske tilstanden på nettanlegget til Statnett, for å øke funksjonaliteten i driften og for å flytte lokalforsyningen fra Hydro sitt anlegg. I tillegg er det behov for å øke transformatorkapasiteten for å møte den forventede forbruksveksten.

3.2 Systemløsning og andre tekniske og økonomiske forhold

3.2.1 Vurderte systemløsninger

Statnett har beskrevet tre ulike løsninger i søknaden sin:

- Nullalternativet: Reinvesteringer i dagens anlegg og ny stasjon om 10 år
- Alt. 1 (omsøkt løsning): Ny transformatorstasjon (Onarheim)
- Alt. 2: Utvidelse/ombygging av eksisterende Husnes stasjon

Nullalternativet innebærer etablering av nytt bryterfelt i eksisterende stasjon, samt utskifting og forsterkning av eksisterende anlegg. Statnett beskriver at det på bakgrunn av anleggets tilstand vil være nødvendig med vesentlige reinvesteringer rundt 2035. Videre skriver de at slik tilstanden til stasjonen er nå, er den i utgangspunktet ikke forenelig med å være en del av transmisjonsnettet.

Omsøkt løsning (alt. 1) er at nye Onarheim transformatorstasjon etableres på et nytt areal litt nord-øst for eksisterende stasjon. Ledningene som i dag går inn til Husnes stasjon legges om til Onarheim, og nye ledninger blir etablert mellom Onarheim og Husnes. Tilkoblingen videre i nettet etableres som en kabel til eksisterende ledning på vestsiden av Husnes stasjon.

Den alternative løsningen (alt. 2) er en utvidelse/ombygging av eksisterende stasjon. Det bygges da nye felt på et tilgrensende areal som kobles sammen med eksisterende koblingsanlegg. Statnett beskriver at denne løsningen vil kreve mye arbeid nært spenningsnett anlegg, og vil være krevende for forsyningsikkerhet og forsyning gjennom byggefasen. Løsningen vil også gi lite rom for senere utvidelse.

Fagne har beskrevet tre ulike løsninger i søknaden sin:

- Nullalternativet: Utvidelse av Hydro sitt anlegg og økt transformator kapasitet på 300 kV
- Alt. 1 (omsøkt løsning): Etablering av nye Øyra stasjon i tilknytning til ny Onarheim stasjon
- Alt. 2: 66 kV forsyning til Husnes via Uskedalen, reinvestering Opstveit-Uskedalen, ev. direktelinje Opstveit-Husnes (parallell med 300 kV)

For å øke kapasiteten og dermed unngå å bryte tilknytningsplikten, beskriver Fagne at nullalternativet innebærer en utvidelse av Hydro sitt 24 kV anlegg med flere samleskinner og bryterfelt, samt økt transformator kapasitet fra 300 kV til 24 kV, som vil kreve bygging av nye transformatorsjakter. Fagne beskriver dette alternativet som kostbart og lite hensiktsmessig, og ser derfor ikke på det som et reelt alternativ.

Det omsøkte alternativet (alt. 1) forutsetter at Statnett får konsesjon til å bygge Onarheim stasjon. Fagne ønsker da å etablere en ny stasjon i sammenheng med Onarheim som kan ta over den lokale forsyningen fra Hydro sitt anlegg. Stasjonen vil bygges ut trinnvis, og ha mulighet til å bygges ut til en fullverdig stasjon når det lokale forbruket tilsier at det trengs. Forsyningen fra Hydro beholdes som reserve så lenge det er nødvendig.

Alternativ 2 er en ny 66 kV linje fra enten Uskedalen eller Opstveit. Denne løsningen krever nye koblingsanlegg i begge ender av linjen, samt tilhørende støtteinfrastruktur. Fagne skriver at de ikke foretrekker denne løsningen på grunn av store investeringskostnader og begrenset kapasitet.

3.2.2 Rangering av systemløsningene basert på kostnader og systemtekniske egenskaper

Her gjør vi en samfunnsøkonomisk vurdering av omsøkt løsning, nullalternativet og alternativ løsning for både Statnett og Fagne. I den samfunnsøkonomiske vurderingen av omsøkt løsning, nullalternativet og alternativ løsning som vi foretar her, inngår *ikke* vurderinger av miljø- og samfunnsvirkninger, som vil vurderes i kapittel 3.3. Vi viser til kapittel 4 for en samlet vurdering av alle virkninger. Kostnadsberegninger er et viktig element i vurderingen, men vi understreker samtidig at en rekke gevinster og ulemper ikke kan tallfestes.

Statnett har sammenlignet nullalternativet og de to utbyggingsalternativene (alt. 1 og 2). Alt. 1 har en lavere kostnad enn alt. 2, samt at alt. 1 har flere positive ikke-prissatte virkninger. Sammenlignet med nullalternativet, har alt. 1 noe høyere investeringskostnader over

analyseperioden, men Statnett viser til at dette veies opp av flere positive ikke-prissatte virkninger, deriblant bedre forsyningssikkerhet og mer fleksibel nettløsning. I tillegg til driftsfordeler og forbedring av teknisk tilstand, vil også alt. 1 ha vesentlig bedre HMS under arbeid over nullalternativet og alt. 2, da disse blant annet krever mye arbeid rundt og i nærheten av spenningsatte deler. Fordelen med nullalternativet er at det ikke krever arealmessige inngrep gjennom å bygge en ny transformatorstasjon. Nullalternativet krever også vesentlige investeringer over analyseperioden.

Fagne har også gjort en samfunnsøkonomisk vurdering av de ulike systemløsningene i sin søknad. Nullalternativet og omsøkte løsning har en estimert investeringskostnad på henholdsvis 77 og 67 millioner kroner, noe som er klart lavere enn alternativ 2. Den omsøkte løsningen har flere positive ikke-prissatte virkninger, som blant annet reduserte avbruddskostnader og tapskostnader. Dette vil imidlertid kun være gjeldende ved etablering av Onarheim stasjon.

I tabellene under oppsummerer vi de prissatte virkningene for vurderte alternativer av Statnett og Fagne, og rangerer disse. De prissatte virkningene er satt av Statnett og Fagne, mens de ikke-prissatte virkningene er satt av NVE basert på informasjon i søknaden.

Tabell 1: Rangering av systemløsninger basert på kostnader og systemtekniske egenskaper for Statnett. Tall er oppgitt i millioner kroner. Ikke-prissatte virkninger for miljø og samfunn vurderes i kap. 3,3 og er ikke inkludert i denne tabellen.

<u>Statnett/Onarheim</u>		Nullalternativ	Alt. 1 (Omsøkt systemløsning)	Alt. 2
Prissatte systemvirkninger	Investeringskostnad	-450	-665	-700
	Reinvesteringskostnader	-80	0	0
	Sum	-530	-665	-700
Rangering ut fra prissatte virkninger		1	2	3
Ikke-prissatte systemvirkninger	Forsyningssikkerhet	0	+	+
	Fleksibilitet	0	++	+
	HMS	0	+	0
Rangering ut fra ikke-prissatte systemvirkninger		3	1	2
Foreløpig samlet rangering		3	1	2

Tabell 2: Rangering av systemløsninger basert på kostnader og systemtekniske egenskaper for Fagne. Tall er oppgitt i millioner kroner. Ikke-prissatte virkninger for miljø og samfunn vurderes i kap. 3,3 og er ikke inkludert i denne tabellen.

<i>Fagne/Øyra</i>		Nullalternativ	Alt. 1 (Omsøkt systemløsning)	Alt. 2
Prissatte systemvirkninger	Investeringskostnad	-76	-67	-144
	Sum	-76	-67	-144
Rangering ut fra prissatte virkninger		2	1	3
Ikke- prissatte systemvirkninger	Forsyningssikkerhet	0	+	+
	Tilknytning av nytt forbruk	0	++	+
Rangering ut fra ikke-prissatte virkninger		2	1	2
Foreløpig samlet rangering		2	1	3

Eksisterende Husnes stasjon er spesielt viktig for forsyningen til Haugalandet, da den er én av to stasjoner som skaper «nettringen» til området. Vi mener derfor at det er viktig å opprettholde funksjonaliteten stasjonen gir, samtidig som vi er enige med Statnett i at tilstanden på den eksisterende stasjonen tilsier at det er mest hensiktsmessig å etablere en ny stasjon. Basert på den teknisk-økonomiske analysen mener vi at omsøkte Onarheim er det mest samfunnsmessig rasjonelle tiltaket.

Sammen med Onarheim, mener vi at nye Øyra transformatorstasjon vil kunne legge godt til rette for forbruksutviklingen i området. Vi ser det som positivt at hovedforsyningen flyttes ut av fra Hydro sitt anlegg og ut til en egen transformatorstasjon. Øyra har den laveste investeringskostnaden av de vurderte alternativene, i tillegg til at den har flere positive ikke-prissatte virkninger.

NVE er enig med Statnett og Fagne i vurderingene om at de omsøkte løsningene fremstår som de teknisk-økonomisk beste løsningene av de undersøkte alternativene.

3.3 Virkninger for miljø, naturverdier og samfunn

3.3.1 Vurdering av visuelle virkninger

NVE vil i dette kapitlet vurdere tiltakets visuelle virkninger for naturopplevelser, landskapet og synlighet fra bolig- og gårdsbebyggelse. Vurderingene begrenser seg til de visuelle virkningene, og omfatter ikke direkte arealinngrep, som vil bli vurdert i senere kapitler. Virkninger i anleggsfasen vil være forbigående og vektlegges ikke i vurderingene av visuelle virkninger.

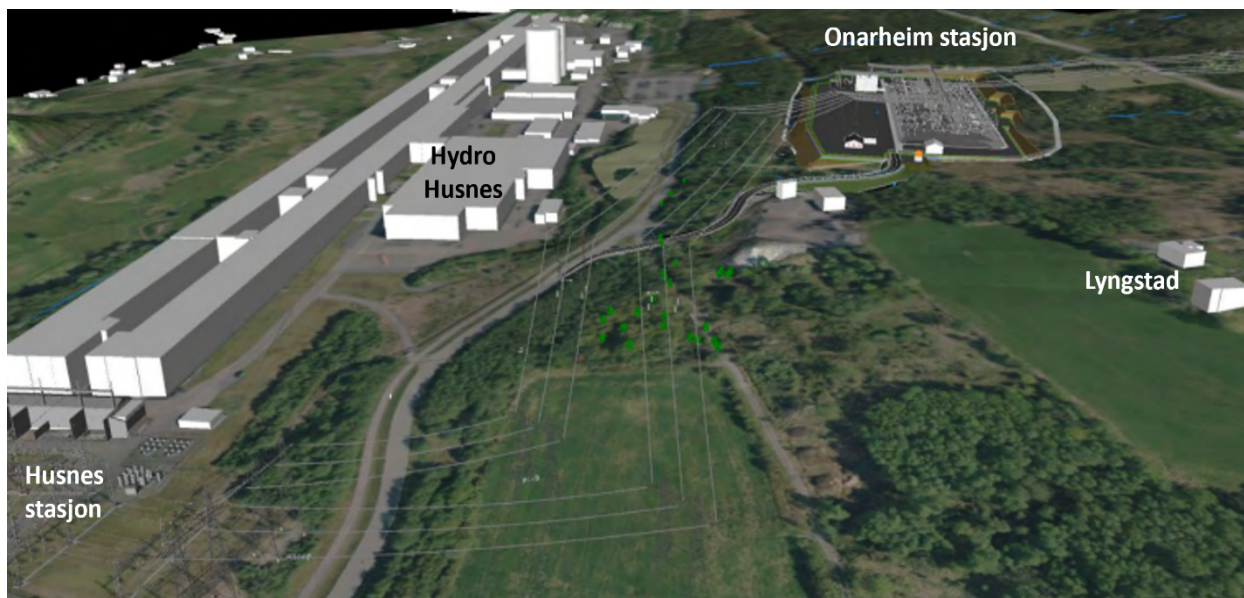
Nye Onarheim og Øyra transformatorstasjoner er søkt bygget på Husnes, med spredt gårdsbebyggelse på østsiden og sørsiden, og industri ved Hydro Husnes på vestsiden. Nord for, og

tilgrenset tiltaksområdet, er det planer om en fremtidig næringspark. Stasjonstomtene er relativt flat, og ligger i et område med mye plantet skog og noe myr. De nærmeste naboene til de nye stasjonene vil være gården Lyngstad som vil ha en avstand på ca. 190 meter til Onarheim transformatorstasjon mot nord. Flere grunneiere blir berørt av bygging av transformatorstasjonene og av omleggingen av kraftledningene.

Den miljøfaglige utredningen som er gjennomført av Sweco på oppdrag av Statnett, vurderer at de foreslåtte tiltakene er moderate ved at de plasseres slik i landskapet at de har en tilbaketrukket plassering. Utredningen konkluderer med at tiltakene vil medføre store negative visuelle virkninger lokalt for naboene, samt til å ha noe indirekte visuell forringelse av kulturlandskapet. Rivingen av dagens ledninger fra øst og inn til dagens Husnes transformatorstasjon vil være et positivt tiltak, særlig sett fra vestsiden, men denne positive effekten vil ikke oppveie for de negative effektene for de lokale naboene i Onarheimslio.

I figur 3 kan man se en visualisering av området og noe av anleggene. Statnett har søkt om å bygge Onarheim transformatorstasjon som et utendørs koblingsanlegg nordøst for dagens Husnes transformatorstasjon på et areal som er ca. 137 000 m² stort. Plasseringen medfører en permanent omlegging av de doble ledningene fra Blåfalli og inn til nye Onarheim stasjon. Den nye traséen vil først måtte legges nordover fra mast FM 43 før de rettes vestover inn til ny stasjon (se figur 1). Ut fra Onarheim stasjon til Husnes stasjon vil nye doble ledninger samt kabel føres sørover langs veien inn til Husnes stasjon. Statnett skriver i søknaden at traséen er justert etter innspill fra grunneiere og berørte for å gi minst mulig nærføring og ulemper for eksisterende bebyggelse. Mastetype som skal brukes er Statnetts 420 kV portal mast med plasstøpte betongfundamenter, se figur 4. Mastene vil ha en maksimal høyde på inntil 44 meter (normalt 20-25 meter til underkant travers, men kan variere mellom 16-44 meter).

Figur 3: Visualisering av området sør og vest for nye Onarheim transformatorstasjon. Georeferert figur sett fra sør mot nord som ikke gjengir anleggene eller omgivelsene nøyaktig slik de viselt fremstår. Kilde: Modifisert etter Statnett.

Figur 4: Illustrasjonsbilde av Statnetts 420 kV portalmaster. Venstre: bæremast. Høyre: forankringsmast. Kilde: Statnett.

Fagne har søkt om å bygge Øyra transformatorstasjon med et kompakt gassisolert (GIS) bryteranlegg. Transformatorstasjonen vil bestå av flere bygg på et areal som er ca. 2 820 m² stort, se figur 5. Øyra transformatorstasjon vil plasseres tett inntil Onarheim transformatorstasjon, og sammenkobles med en ca. 200 meter lang jordkabel. Fra Øyra stasjon til Husnes stasjon vil sammenkoblingen skje ved hjelp av en ca. 1000 meter lang jordkabel, se figur 2.

Figur 5: Visualisering av Øyra transformatorstasjon. Kilde: Fagne.

Statsforvalteren i Vestland skriver i sin høringsuttalelse at to boligområder vil få lokalt store negative visuelle virkninger av tiltakene. De legger til grunn at tiltakene blir utført med god terreng- og landskapstilpasning. Åsmund Kåre Rørvik skriver i sin uttalelse at de nye luftledningene vil bli svært skjemmende sett fra de nærmeste naboene, Husnes sentrum og Husnesparken, og mener at kabel bør legges isteden. Statnett mener at tiltakene legges slik i landskapet at de vil ha en tilbaketrukket plassering i landskapet sett fra områder med mer bebyggelse og ferdsel (Husnes og Langgota), men at tiltakene vil medføre stor og negativ endring lokalt. Dagens 300 kV ledning Blåfalli-Husnes er planlagt revet i en lengde på to ganger ca. 1,1 km fra Husnes transformatorstasjon og østover til mast FM 43. Dette tiltaket vil ha en begrenset positiv visuell virkning lokalt.

Hydro Husnes skriver i sin høringsuttalelse at det vil være viktig med god planlegging og plassering av muffeanlegget ved Husnes stasjon. De sier det vil være viktig at anlegget er til minst mulig sjenanse for forbipasserende og mener at dette anlegget bør plasseres mot Hydro sitt anlegg. Statnett skriver i sitt svar til uttalelsen at de vil ha dialog med Hydro om plassering av muffeanlegget og NVE forventer at det er god dialog mellom partene og at endelig plassering av muffeanlegget beskrives i detaljplanen.

For å avbøte negative visuelle virkninger av tiltakene, vil NVE som omtalt over stille vilkår om at Statnett og Fagne utarbeider detaljplan for hvordan tiltakene og anleggsarbeidene skal gjennomføres. NVE mener at siden transformatorstasjonene skal plasseres relativt nært industrianlegget til Hydro Husnes samt rett sør for den fremtidige næringsparken, så vil denne omkringliggende industrien bidra til at transformatorstasjonene blir godt tilpasset omgivelsene. NVE mener likevel det vil være viktig at mest mulig skog blir bevart i umiddelbar nærhet til og rundt stasjonsområdet. Dette vil bidra til at boligene i sør og øst får en naturlig skjerming mot de nye stasjonene. Denne enkle skjermingseffekten vil være et viktig avbøtende tiltak for å dempe de negative visuelle virkningene for de nærmeste naboene. NVE mener at med god planlegging vil tiltakene kunne gjennomføres med akseptable virkninger for omgivelsene.

3.3.2 Virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Dette kapitlet handler om direkte inngrep i automatisk fredete kulturminner og kulturmiljøet (fra før 1537) og eventuelle vedtaksfredete kulturminner. Vurderingene av de indirekte virkningene på kulturminner og kulturmiljøer er beskrevet under temaet visuelle virkninger i kapittel 3.3.1.

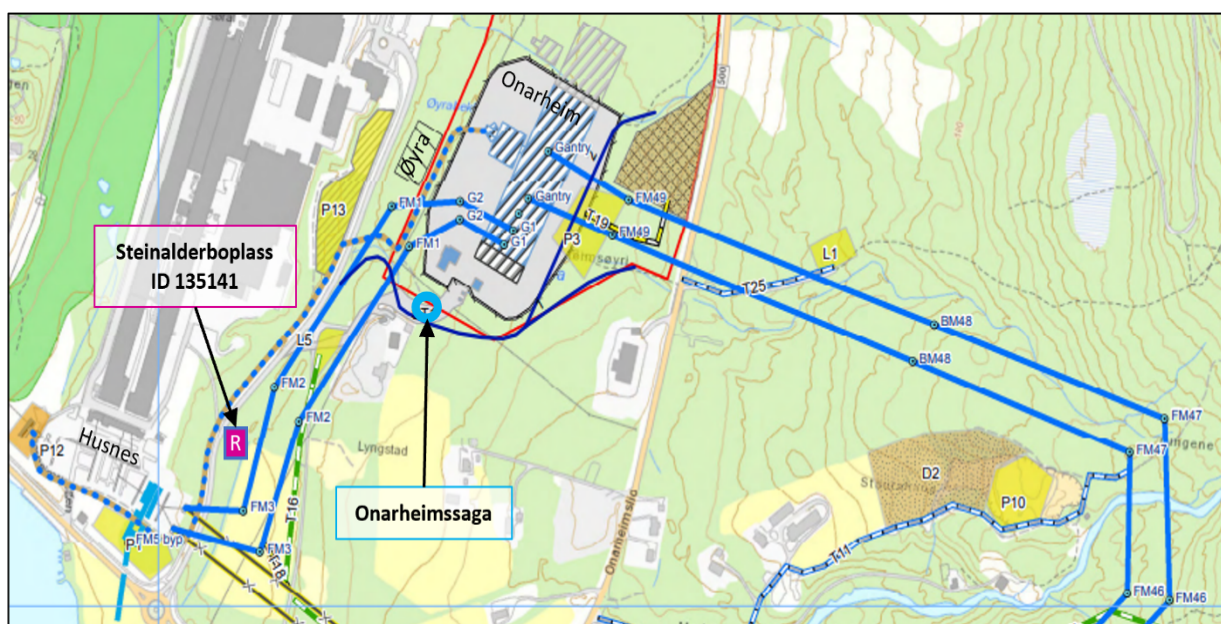
Statnett skriver at anleggsarbeidet potensielt kan berøre en automatisk fredet steinalderboplass (ID 135141), se figur 6, noe som også blir kommentert av Vestland fylkeskommune i deres høringsuttalelse. Fylkeskommunen krever at dette kulturminnet merkes og gjerdes inn i anleggsperioden for å unngå skade, og at dette skal sikres av arkeolog fra fylkeskommunen. Videre skriver de at kabel bør legges mellom Onarheim og Husnes stasjoner for å unngå skjemmende virkning på dette kulturminnet. Fagne skriver i sin søknad at nye Øyra transformatorstasjon ikke vil berøre noen kulturminner direkte. NVE har sjekket tiltakene opp mot Riksantikvarens database, Askeladden, og er enige i tiltakshaveres vurderinger. Fylkeskommunen informerer om at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 er oppfylt for kulturminner.

Onarheim transformatorstasjon som omsøkt vil føre til total ødeleggelse av et ikke fredet nyere tids kulturminne (Onarheimssaga), se figur 6. Etablering og plasseringen av tilkomstveien til stasjonen vil nødvendiggjøre en nedbygging av det som er igjen av Onarheimssaga. Dette er også kommentert i høringsuttalelser fra fylkeskommunen og Åsmund Kåre Rørvik, som mener at den nye transformatorstasjonen, og tilhørende tilkomstvei, bør anlegges lenger mot nord for å skåne dette kulturminnet. Per Christian Hoelfeldt Lund uttaler at dette kulturminnet er nærmest utvasket

og ikke bør tillegges særlig vekt. NVE vurderer Onarheimssagen til å ha lokal kulturhistorisk verdi, men at det som er igjen av den er i særdeles dårlig forfatning, og at en flytting av stasjonen mot nord, på grunn av dette kulturminnet, ikke vil forsvare den ekstra nedbyggingen av naturmangfold (lengre ledningsgater i skog med høy bonitet) og de store ekstra kostnadene for samfunnet. NVE mener at det som er igjen av sagen bør registreres og dokumenteres av Statnett.

Den historiske Stavangerske postvei går gjennom området og vil bli berørt av tiltakene. Den originale postveien følger anleggsvei T16 (grønn og hvit stiplet linje i figur 6) nordover for så å være ødelagt ved anleggelsen av Hydro Husnes. NVE mener det vil være riktig å avklare eventuell bruk av postveien med vernemyndighet før anleggsarbeidene starter.

Figur 6: Kart som viser de berørte kulturminnene i forbindelse med tiltakene. Kilde: Modifisert etter Statnett.

NVE forutsetter at Statnett og Fagne oppfyller kravene i kulturminneloven, og gjør oppmerksom på at dersom de møter på automatisk fredete kulturminner under anleggsarbeid, skal arbeidet umiddelbart stanses, jf. kulturminneloven § 8, annet ledd. I et slikt tilfelle skal kulturminnemyndighetene varsles snarest mulig.

NVE vurderer at steinalderboplassen (ID 135141) ligger såpass nært deler av tiltaket at den kan potensielt bli berørt av tiltaket. NVE setter derfor som krav at tiltakshavere hensyntar steinalderboplassen under anleggsarbeidene og at nødvendige tiltak skal beskrives i detaljplanen. NVE konkluderer videre at bygging av Statnetts tilkomstvei vil ha store negative konsekvenser for nyere tids kulturminnet, Onarheimssaga, ved at den blir totalt nedbygget. Derfor oppfordrer NVE Statnett om at det som er igjen av Onarheimssaga blir kulturminnefaglig dokumentert før anleggelse av tilkomstvei ved opprettelse av en informasjonsplate eller lignende.

På bakgrunn av vurderingene over og gjennomføring av avbøtende tiltak, mener NVE at løsningen Statnett og Fagne har søkt har akseptable virkninger for kulturmiljøet.

3.3.3 Virkninger for arealbruk

Transformatorstasjonene er søkt bygget på arealer som er regulert til LNF-område og næringsområdet i gjeldende «kommuneplan for Kvinnherad 2016-2026». Plasseringen til de nye

stasjonene, tett opp mot Hydro Husnes sitt industrianlegg, medfører at de faller inn under «hensynssone 350_2 og 350_3: brann-/eksplosjonsfare».

Kvinnherad kommune vedtok 10. november 2022 etableringen av selskapet Grøn Næringspark Kvinnherad AS som er planlagt bygget rett nord for Onarheim transformatorstasjon. Det er derfor særdeles viktig for kommunen at nye Onarheim stasjon blir bygget så langt sør som overhodet mulig for å ha så stort areal som mulig tilgjengelig for næringsparken. Sunnhordaland Kraftlag AS har fått konsesjon til å bygge Onarheim kraftverk i Hellandselva øst for Onarheim transformatorstasjon, og en mulig negativ samlet belastning relateres til samtidig anleggsarbeid med mer transport og støy. Det er med andre ord store områder øst for Hydro Husnes som planlegges utbygd med mye beslagleggelse av areal. Statsforvalteren i Vestland ytrer bekymring for at Onarheim og Øyra transformatorstasjoner vil føre til nye arealinngrep, men poengterer at det er bra at tiltakene samlokaliseres med tanke på utnyttelse av areal.

Statnett har søkt om å bygge en ny stor utendørs transformatorstasjon med et kontroll- og servicebygg med total grunnflate på inntil 500 m² og høyde 6,3 meter, ett lagerbygg med total grunnflate på inntil 150 m² og høyde 6,7 meter og det skal etableres en transformersjakt med total grunnflate ca. 400 m² og høyde ca. 11,1 meter. Totalt stasjonsareal måler om lag 137 daa (se figur 1) noe som medfører søknad om ekspropriasjon av store arealer. Statnett vurderer det store arealbeslaget som nødvendig for å legge til rette for en fremtidsrettet løsning som muliggjør fremtidige behov for utvidelse med flere ledningsfelt, samt løsninger for overgang til 420 kV. Statnett har i søknaden beskrevet en planlagt oppgradering og omlegging av ledningsforbindelsen Husnes-Børtveit som vil føre til behov for flere elektriske anlegg inne på området ved Onarheim stasjon, og dermed et fremtidig arealbehov. NVE er enig med Statnett i at det er hensiktsmessig å avsette disse arealene nå slik at fremtidige kostnader og belastninger for nærmiljøet blir minst mulig.

Statnett vil også måtte legge om ledninger inn og ut av stasjonen, noe som medfører nye arealinngrep. Arealbruken, med tilhørende klimaeffekt, fremgår av tabell 3.

Kraftledningsgatene har et arealbehov der klausulert areal langs jordkabel i terrenget er ca. 6 meter bredt og ca. 1 km langt.

Ledningstrasé vil ha et byggeforbudsbelte som blir ca. 4,7 km langt og ca. 84 meter bredt, siden to ledninger bygges parallelt. Både

Statsforvalteren og Husnes Båthavn / Husnes Utvikling skriver i sine uttalelser til saken at de

er bekymret for arealbruken til tiltakene og mener at det burde legges jordkabel i større grad.

Statnett skriver i sitt svar til uttalelsene at den store prisforskjellen ikke kan forsvares av de reduserte negative konsekvensene og har dermed ikke omsøkt kablingen. Etter Statnetts estimater vil det bli ca. 129 millioner kroner dyrere å legge kabler istedenfor luftledning bare på strekket mellom Onarheim og Husnes. NVE har ikke bedt Statnett om å utrede et nytt alternativ med kabling av disse anleggene. Basert på den store arealbruken forutsetter NVE at Statnett optimaliserer detaljplanleggingen med tanke på arealinngrep og klimapåvirkning.

Fagne har søkt om å bygge et kompakt GIS-anlegg på et ca. 2 820 m² stort stasjonsområde med et kontroll- og servicebygg med total grunnflate på inntil 400 m² og høyde ca. 8 meter, og tre transformersjakter med grunnflate på inntil 3 x 150 m² og høyde ca. 9 meter. I tillegg, er det søkt

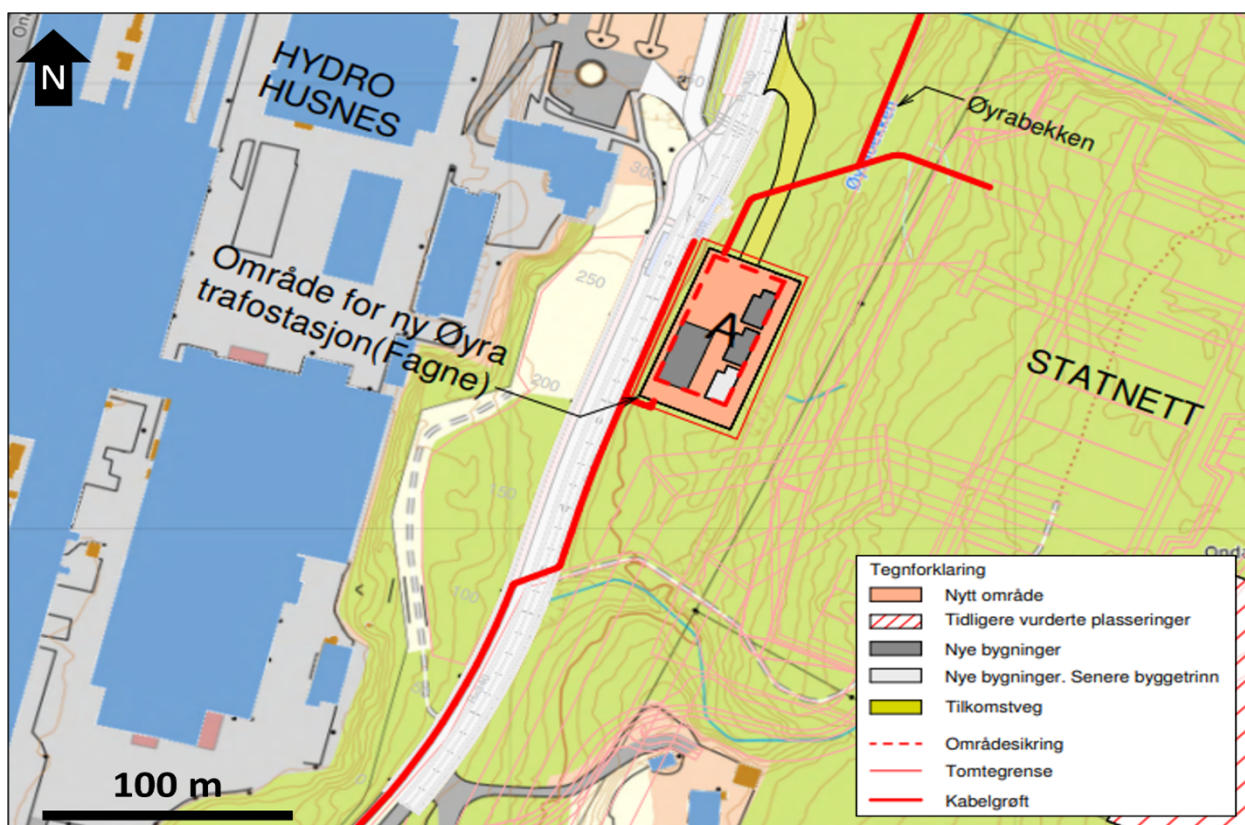
Tabell 3: Klimaeffekten (i kg CO₂-ekvivalenter) ved omsøkt permanent arealbruk. Kilde: Statnett.

Skog lav bonitet	433 359
Skog middels bonitet	535 305
Skog høy bonitet	3 185 927
Skog ekstra høy bonitet	6 368 300
Fastmark	-
Ny myr	2 905 136

om en tilkomstvei til anlegget som vil måle ca. 80 meter. Ny 132 kV kabel mellom Onarheim og Øyra transformatorstasjoner vil ha behov for et klausulert areal i terrenget som er 6 meter bredt og 200 meter langt. Kabelen fra Øyra til Husnes stasjon vil båndlegge et 2 meter bredt og ca. 1 km langt areal. Figur 7 under viser situasjonsplanen for nye Øyra transformatorstasjon.

Fagne planlegger å bygge sin 24 kV kabel mellom Øyra og Husnes transformatorstasjoner i samarbeid med områdekonsesjonær BKK sin oppgradering av det lokale distribusjonsnettet. Fagne og BKK planlegger å bygge kabeltrase samtidig og parallelt med minimum 2 meters avstand fra Øyra transformatorstasjon til Husnes koblingsstasjon, se figur 2. Fagne vil så skjøte seg på eksisterende 24 kV kabel mellom Husnes transformatorstasjon og Husnes.

Figur 7: Situasjonsplan for Øyra transformatorstasjon. Kilde: Fagne.

Andre midlertidige eller permanente nødvendige arealbehov er:

- rigg- og anleggsplasser, se tabell 4 og figur 1. Arealer som benyttes til anleggsrelatert bruk. Midlertidige arealer vil tilbakeføres og bli tilrettelagt for naturlig revegetering etter bruk
- masseuttak og masselagring. Se kap. 3.3.6 og figur 1
- Veier. For transport og ferdsel på eksisterende og nye veier, se figur 1. Statnett skriver at de vil ha behov for noe kjøring og ferdsel i terrenget som kan inkludere nødvendig graving og tilrettelegging

Tabell 4: Omsøkte rigg- og anleggsplasser: Kilde: Statnett.

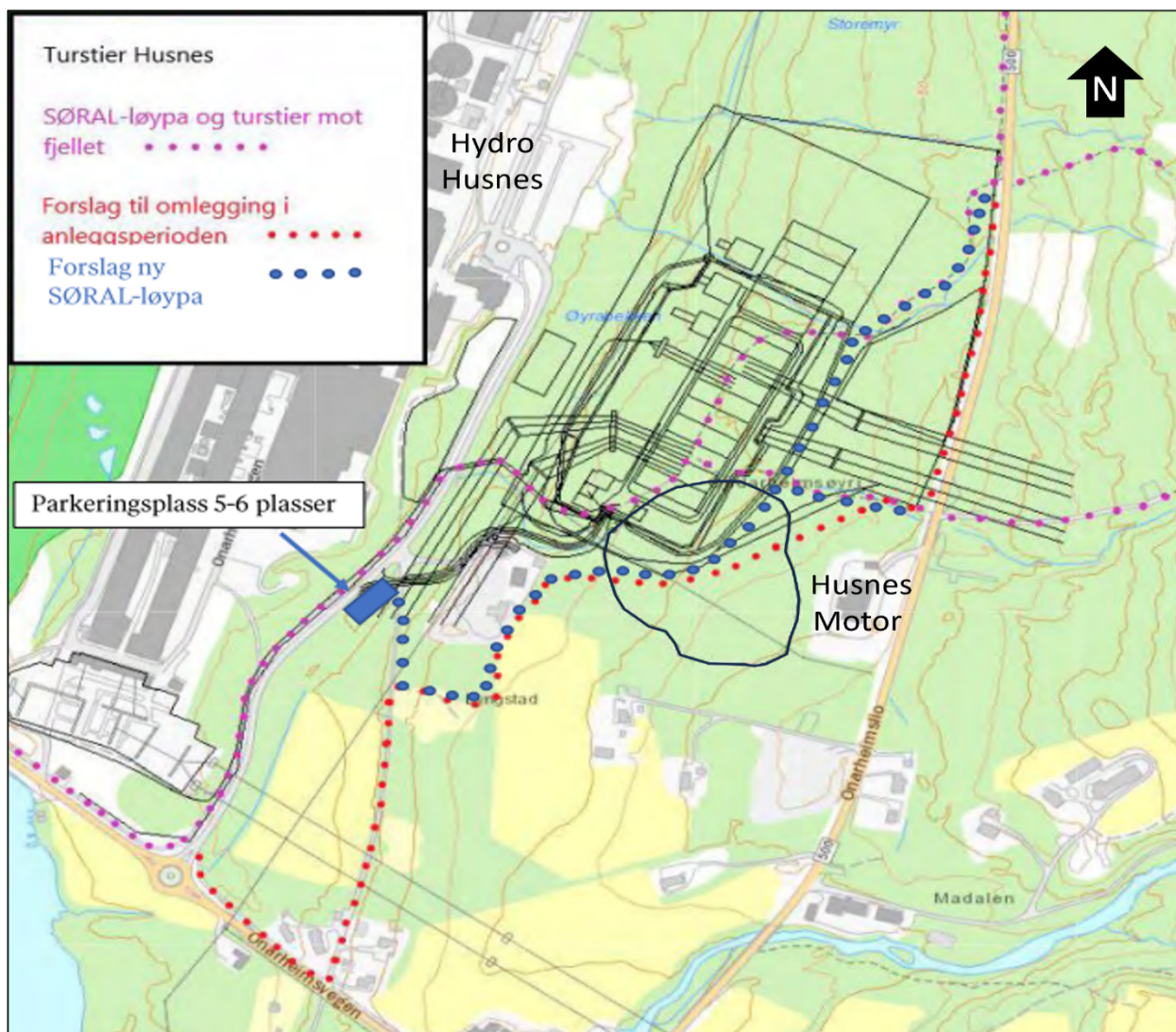
TYPE	ID i kart	VARIGHET	Helikopter	Tiltak	MERKNAD	Areal m ² (ca.)
Baseplass	P3	Midlertidig	Ja	Ja		5000
Baseplass	P2	Midlertidig	Ja	Ja		30000
Baseplass	P13	Midlertidig	Nei	Ja	Arealet vil bli tilbakeført etter avtale med Hydro Husnes	7000
Baseplass	P12	Permanent	Ja	Ja	Deler av arealet vil bli gjerdet inn permanent (muffeanlegg)	1600
Baseplass	P10	Midlertidig	Ja	Ja		5000
Baseplass	P1	Midlertidig	Ja	Ja		4000
Lunneplass	L5	Midlertidig	Nei	Ja	Lunneplass for tømmer	1000
Lunneplass	L4	Midlertidig	Nei	Ja	Lunneplass for tømmer	600
Lunneplass	L2	Midlertidig	Nei	Nei	Lunneplass for tømmer	2300
Lunneplass	L1	Midlertidig	Nei	Ja	Lunneplass for tømmer	1900

NVE konstaterer at tiltakene vil medføre at det bygges ned store skogsområder og noe myr. Vi mener likevel at inngrepet er akseptabelt, og fordelene ved etablering av transformatorstasjonene, overgår ulempene ved arealbeslaget. NVE mener at bygging av Onarheim og Øyra transformatorstasjoner er viktige og nødvendige tiltak for transmisjonsnettet og regionalnettet i regionen.

NVE legger til grunn at Statnett og Fagne skaffer seg nødvendige tillatelser til eiendommene som blir berørt av tiltakene både i anleggsperioden og i driftsfasen.

3.3.4 Virkninger for friluftsliv

Statnett skriver i søknaden at tiltakene vil komme i konflikt med friluftsliv og rekreasjon, se figur 8. Det er registrert svært viktige friluftslivsområder med stor brukerfrekvens i området. Plasseringen av Onarheim transformatorstasjon vil komme i konflikt med det svært viktige friluftsområdet på Sørå. Nærområdet er populært for alle aldersgrupper og er mye brukt av skolene i området. Dette kommer også frem i høringsuttalelsene til fylkeskommunen, Statsforvalteren, Kvinnherad turlag og Sørå BIL. Flere uttaler viktigheten av at turstier som Sørålløypa og stier mot fjellet legges om både midlertidig og permanent. Statnett beskriver lignende avbøtende tiltak i søknaden sin og har kommet med forslag til omlegging i anleggsperioden (rødstiulet forslag i figur 8), mens Sørå BIL har lagt frem forslag til ny permanent omlegging av stier rundt ny stasjon (blåstiulet forslag i figur 8).

Figur 8: Turstier i tiltaksområdet med forslag til omlegging i anleggsperioden og forslag til ny permanent sti. Kilde: Modifisert etter Statnett.

Etter NVEs vurdering vil det forekomme noe støy og begrensninger for utøvelse av friluftsliv og rekreasjon i anleggsperioden, men at dette vil være forbigående. NVE setter som vilkår at Statnett og Fagne skal ivareta ferdsel forbi stasjonsområdene ved at omlegging av stier gjennomføres både midlertidig og permanent. Det vil være viktig at eventuelle friluftslivsorganisasjoner som har interesser i området blir involvert i prosessen. NVE mener at virkningene for friluftsliv vil være begrensede og akseptable så lenge turstiene legges om etter dialog med friluftslivsorganisasjonene og fylkeskommunen.

3.3.5 Virkninger for naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke. Nedenfor følger en systematisk gjennomgang av NVEs vurderinger av tiltaket opp mot naturmangfoldlovens paragrafer. NVE fokuserer i vurderingene kun på arter eller naturtyper som tiltaket vil kunne få vesentlige virkninger for.

Naturmangfoldloven § 8 første ledd krever at vedtak som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget i denne saken bygger på beskrivelse av tiltaket og vurdering av konsekvenser i søknadene og i konsekvensutredningen. NVE har også gjort egne søk i relevante databaser, og vi registrerer at det ikke har kommet inn vesentlig ny informasjon fra høringspartene eller i etterkant av høringen. SWECO Norge AS har, på oppdrag fra Statnett, gjennomført egen kartlegging av naturmangfold basert på befaringer av tiltaksområdet i forbindelse med forarbeider til søknad. NVE mener at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold er tilstrekkelig til å fatte vedtak i denne saken.

3.3.5.1 Vurdering av virkninger for naturmangfold

Hoveddelen av tiltaksområdet omfatter skog som må fjernes som følge av arrondering av stasjonstomtene og omlegging av ledningstraséen. Omsøkt tomt for Onarheim transformatorstasjon vil berøre naturtypen kystmyr i stor grad. Ny ledningstrase inn til stasjonen vil komme nær en stor hul eik og ut fra stasjonen vil traséen berøre flere asketrær. I tillegg er det registrert fremmede arter og fuglearter i området.

Tiltakene krever hogst av produktiv skog av lav til ekstra høy bonitet samt nedbygging av myr, se tabell 2, kap. 3.3.3. Vest for fylkesveien, der Onarheim og Øyra transformatorstasjoner skal bygges, er skogen beplantet med utenlandske treslag som sitkagran og lerk med lav verdi for naturmangfold. Øst for fylkesveien, der hvor nye kraftgater må anlegges, består skogen av mer naturlig og verdifull blåbær-furuskog.

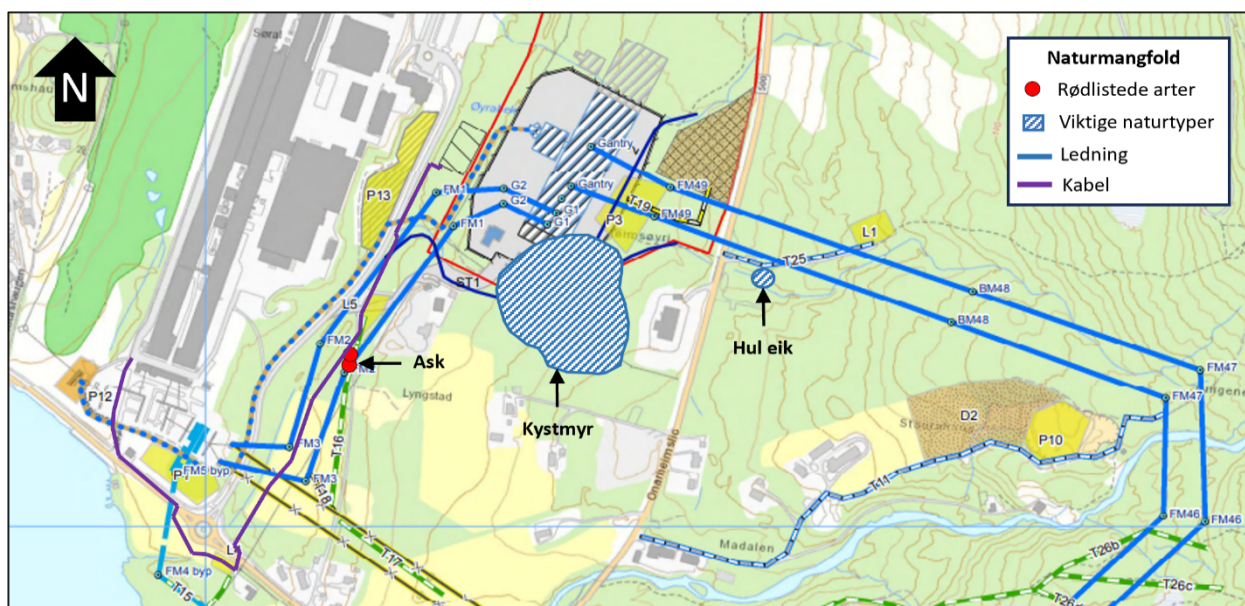
Statnett sin søknad og tilhørende konsekvensutredning peker på at omsøkt plassering av Onarheim transformatorstasjon vil bygge ned deler av den viktige naturtypen kystmyr (se figur 9). Ifølge konsekvensutredningen til SWECO er denne kystmyren klassifisert som en grunn «Jordvannsmyr (Bakkemyr)» med fattig til intermediær vegetasjon og har dermed relativt lav bonitet til myr å være (jf. tabell 2, kap. 3.3.3). I henhold til retningslinjer i DN-håndbok 13 settes verdien av myren til viktig (B-verdi).

Statsforvalteren har i sin høringsuttalelse anbefalt at Onarheim transformatorstasjon blir plassert noe lenger mot nord for å bevare kystmyren. Dette er også nevnt av Rørvik og i konsekvensutredningen som et avbøtende tiltak. Etter NVEs undersøkelser (digitale oppmålinger), må Onarheim transformatorstasjon plasseres ca. 70 meter lenger mot nord for å ivareta kystmyren i sin helhet. En slik flytting vil medføre at ledningene må legges om over en enda lengre strekning og gi et større inngrep i skog med høy bonitet med påfølgende større klimagassutslipp. Den lengre omleggingen vil også føre til store ekstra kostnader på prosjektet. På bakgrunn av dette, og sammen med den grunne kystmyren som er definert med lav bonitet, gjør at NVE konkluderer med at omsøkt plassering er veloverveid. Både Kvinnherad kommune og Hoelfeldt Lund har i sine uttalelser uttrykt ønske om at Onarheim stasjon blir bygget lengst mulig mot sør for å gi plass til kommunes planlagte næringspark.

I forbindelse med omleggingen av ledningsforbindelsene inn til og ut fra transformatorstasjonene vil en hul eik og to eksemplarer av rødlistearten ask (sterkt truet; EN) kunne bli berørt, se figur 9. Den hule eika er registrert i umiddelbar nærhet til krafttraseen og er en storvokst vintereik (*Quercus petraea*) med en omkrets på 472 cm som er synlig hult med mold på flere plasser. I henhold til Miljødirektoratets kartleggingsinstruks plasseres verdien til den hule eika til svært viktig (A-verdi). Eksemplarene av ask er registrert i ledningstraseen mellom Onarheim og Husnes. Ingen av disse eksemplarene er å regne som store og gamle trær, da de har en omkrets på 46-53

cm. NVE forutsetter at den svært viktige hule eika ikke blir påvirket av ledningstraseene, og vil sette vilkår om at arten må beskyttes og ivaretas under anleggsarbeidet.

Figur 9: Registrerte naturverdier. Kilde: Modifisert etter Statnett.

Konsekvensutredningen for området påpeker at det er gjort mange registreringer av uønskede fremmede arter i deler av tiltaksområdet, noe Statsforvalteren og NVE også har registrert, se figur 10. Disse er parkslirekne, hybridslirekne, platanlønn, alaskakornell, rødhyll og purpurspirea som er registrert langs østsiden av Hydro Husnes. Artene er kategorisert som svært høy risiko (SE) på fremmedartslisten og NVE forutsetter at tiltakshaver forholder seg til aktsomhetsprinsippet i § 18 i forskrift om fremmede organismer. NVE krever at det blir utarbeidet en plan for å forebygge uønsket spredning av fremmede arter under anleggsarbeidet. Det vises til [Forskrift om fremmede organismer - Lovdata](#).

Figur 10: Registrering av fremmede arter. Kilde: Statnett.

I anleggsfasen vil aktivitet og terrenginngrep kunne forstyrre fugl og annet dyreliv, og medføre at de trekker bort fra områdene hvor anleggsaktiviteten foregår. Fuglearter som er sårbare for forstyrrelser vil kunne oppgi hekkingen dersom aktiviteten vedvarer. Fugle- og dyrearters yngletid vil generelt være en særlig sårbar periode. Statsforvalteren nevner i sin høringsuttalelse at det er registrert rødlistede fuglearter i området, noe NVE også har sett i Artsobservasjoner. Det er registrert blant annet vipe (kritisk truet), makrellterne (sterkt truet) og gråmåke (sårbar) i umiddelbar nærhet til tiltaksområdet.

NVE vurderer at flere av registreringene nevnt over er til dels av arter som er vanlige i regionen og landsdelen. I tillegg er flere av observasjonene som er registrert i Artsdatabanken og Naturbase rene observasjoner av fugl, uten at det er indikasjon på at alle disse hekker i området. Det inkluderer dessuten observasjoner fra langt tilbake i tid, og som i dag har usikker relevans. Observasjoner og registreringer av disse artene tillegges derfor ikke særlig vekt.

3.3.5.2 Oppsummering av virkninger på naturmangfold

NVE konstaterer at bygging av transformatorstasjonene etter omsøkt løsning fører til at mye skog går tapt, samt at en lokalitet med kystmyr med verdi viktig (B-verdi) går delvis tapt. Alternativ plassering mot nord vil ivareta kystmyren bedre, men vil føre til forringelse av naturverdier med høyere bonitet gjennom mer hogst av skog, og føre til en dyrere løsning for samfunnet. Omlegging av ledningstrasé inn til Onarheim vil kunne påvirke hul eik med verdi svært viktig (A-verdi). NVE krever at denne eika må beskyttes og hensyntas under anleggsarbeidet. Det vil i tillegg være ønskelig å hensynta noen relativt små eksemplarer av ask som vil bli påvirket av ledningstrasé mellom Onarheim og Husnes. Det er registrert mange fremmede arter i forbindelse med tiltaksområdet som er kategorisert som svært høy risiko (SE) på fremmedartslisten og NVE forutsetter at tiltakshavere forholder seg til aktsomhetsprinsippet i § 18 i forskrift om fremmede organismer. Etter NVEs vurdering er det viktig at anleggsarbeid som potensielt kan berøre viktige biotoper og leveområder gjennomføres og tilpasses slik at inngrepene i disse områdene blir minst mulige. NVE vil i konsesjonene stille vilkår om en detaljplan, der blant annet avbøtende tiltak i anleggsperioden for å hensynta hul eik og ask, samt hvordan hindre spredning av uønskede fremmede arter blir beskrevet nærmere.

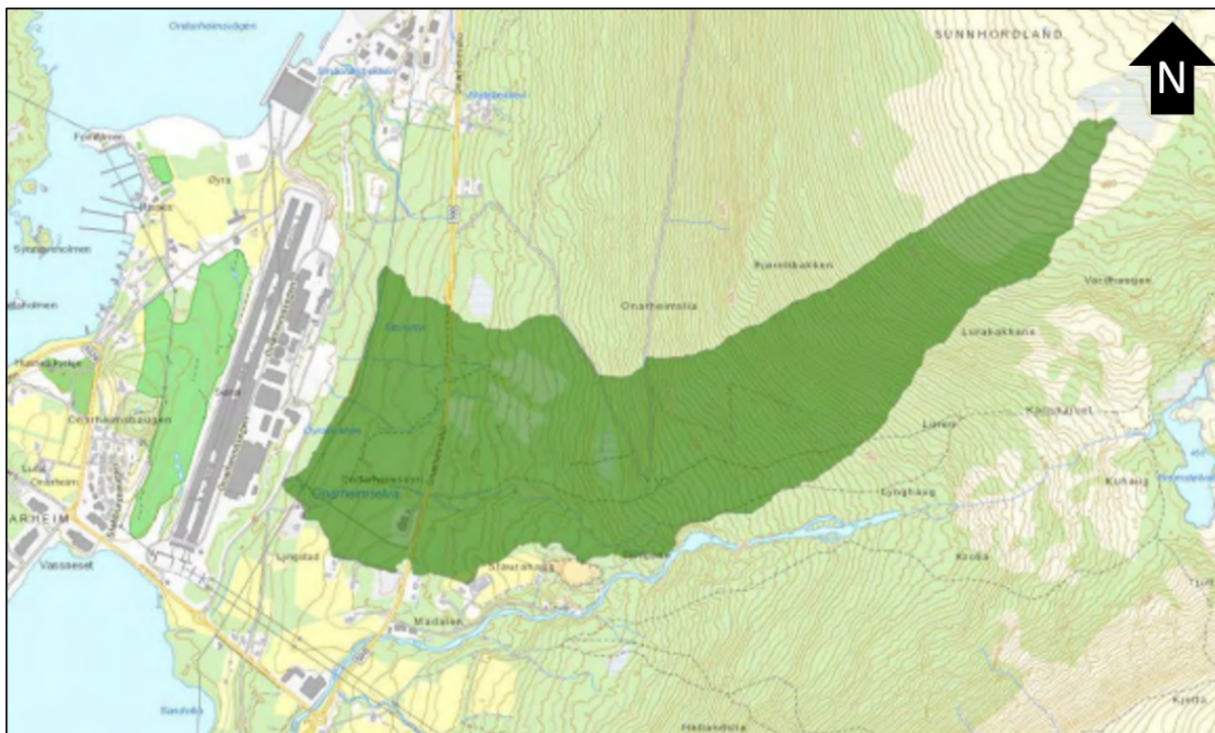
3.3.6 Virkninger for vassdrag og naturfare

NVE vurderer planene slik de er fremlagt til å kreve ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven. Det vises til Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing - Lovdata som sier at ved planlegging av nye områder for utbygging, fortetting eller transformasjon, skal det vurderes hvordan hensynet til et endret klima kan ivaretas. Planer skal ta hensyn til behovet for åpne vannveier, overordnede blågrønne strukturer, og forsvarlig overvannshåndtering. NVE sin veileder (NVE Veileder 1/2021: Veileder til vannressursloven og NVEs behandling av vassdrags- og grunnvannstiltak) sier at alle tiltak i vassdrag må utformes og gjennomføres slik at hensynet til allmenne interesser og sikkerhet blir ivaretatt så godt som mulig, jf. vannressursloven §§ 5, 43 a og 44. NVE viser spesielt til aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5 som pålegger at vassdragstiltak og tiltak som berører vassdrag skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser.

Bygging av Onarheim og Øyra transformatorstasjoner som omsøkt vil berøre bekker i området som har sitt opphav i liene øst for tiltaksområdene og renner ut i Opsangervatnet mot sør, se figur 11. Ifølge søknadene til Statnett og Fagne er det oversvømmelser og flom ved store nedbørsmengder som er den største naturfarerisikoen for tiltaksområdene. Også NVEs karttjeneste NVE Atlas bekrefter at bekkene Ondarheimsøyri og Øyrabekken er kilde til aktsomhetsområde for flom. NVE

påpeker at det også er viktig å tenke på skredfare i forbindelse med disse bekkene ved store nedbørmengder i et fremtidig endret klimaperspektiv. Kvinnherad kommunes reguleringsplan og tilhørende konsekvensutredning beskriver flomfaren i området som liten. I kapittel 4.11 i «Kommuneplan for Kvinnherad 2018 - Arealdelen», som omhandler fastsetting av byggegrense og hensynssone mot vassdrag, spesifiseres det at disse mindre bekkene ikke er pålagt byggeforbud etter pbl. § 1-8.

Figur 11: Nedbørsfelt til bekkene som må legges om for at tiltakene skal kunne gjennomføres. Kilde: Statnett.

På bakgrunn av stasjonenes plassering og flomfaren fra det lokale nedbørsfeltet søker Statnett om en permanent omlegging av bekkene Ondarheimsøyri og Øyrabekken rundt tiltaksområdet, se figur 12. Statnett søker om å etablere en avskjæringsgrøft på øst- og sørsiden av stasjonsområdet som skal samle opp overvann fra nedbørsfeltene til bekkene ved en flomsituasjon. Omleggingen av bekkene innebærer etablering av en åpen, steinsatt bekk med kapasitet for en 1000-årsflom. For å håndtere vannmengdene ved en 1000-årsflom skal det etableres en steinsatt grøft med en bredde i bunnen på minimum 1 meter og en helning av sidene med et forhold på 1:2 (ref. SWECO-rapport: 0222327-R-02-ONA-Ingeniørgeologisk og geoteknisk rapport_03A). NVE mener det vil være viktig at omleggingen er en åpen løsning og at erosjonssikringen i grøftene blir ivarettatt for å redusere samfunnsrisikoen knyttet til klimaendringene med økt nedbørs- og flomvannseksposering i fremtiden.

Statsforvalteren skriver i sin høringsuttalelse at det vil være viktig å verne anleggene mot skred og flom for å unngå skader på både personell og materielle verdier. De mener det er behov for flomforebyggende tiltak som flomvoll eller liknende bygget som en tilbaketrukket voll uten direkte inngrep i elvene. Videre bemerker Statsforvalteren at eventuelle inngrep i elvene eller kantvegetasjonen må avklares etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven (se detaljer om søknadsplikt i Statsforvalterens høringsuttalelse i kap. 2,2).

Fagne skriver i sin søknad at plasseringen av Øyra transformatorstasjon vil føre til begrenset med plass til stasjonen mellom Øyrabekken og Onarheimsvegen. Øyrabekken, med eksisterende flomvoll, vil ligge rett øst for og tettere enn 20 meter på den nye stasjonen. Fagne skriver at de ønsker å beholde eksisterende flomvoll, men at det må avklares gjennom detaljprosjekteringen. En omlegging av Øyrabekken oppstrøms (ref. Statnetts søknad, se figur 12) vil føre til lite eller ingen vannføring i Øyrabekken nedstrøms. Fagne mener at konsekvensen av bekkeomleggingen er redusert flomfare ved Øyra transformatorstasjon.

Figur 12: Kart som viser omlegging av bekker. Øyrabekken legges om fra punkt A. Ondarheimsøyri legges om fra punkt B. Fra møtepunktet ledes begge ned til punkt C. Kilde: Statnett.

Området er tidligere utredet av NGI for vurdering av flom- og skredfare, forurenset grunn og en vurdering av grunnforholdene. SWECO har i tillegg foretatt en grunnundersøkelse for å kartlegge løsmassene i området på oppdrag fra Statnett. Prøvegraving av åtte (8) punkter på omsøkt tomt avdekket at løsmassene generelt består av et vekstjordlag med en mektighet på 0,2-0,5 meter over morenemateriale med finsand og silt ned til berg. Dybden til berg varierte mellom 1 meter og 4,5 meter i grope, mens det fra NGI sin undersøkelse ble målt dybder til fjell som var fra 0 til 7,6 meter.

3.3.6.1 NVEs vurderinger

NVE legger til grunn at det, basert på grunnundersøkelsene, ikke finnes marin leire lokalt i området, og dermed ingen fare for kvikkleireskred. For nettanlegg med hjemmel i energiloven § 3-1 vil ikke kravene til sikkerhet mot naturpåkjenninger i plan- og bygningsloven eller i TEK17 kapittel 7 gjelde. Tiltakshavere er likevel ansvarlig for å sørge for effektiv sikring og beredskap og at bygging av anleggene planlegges og gjennomføres med tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare, jf. §§ 3-5 og 3-7 i energilovforskriften. Videre plikter tiltakshavere å sørge for tiltak for å forebygge og begrense virkningen av ekstraordinære situasjoner. Dette følger av energiloven § 9-2 jf. § 9-1.

NVE vurderer omleggingen av bekkene Øyrabekken og Ondarheimsøyri som nødvendig for gjennomføringen av tiltakene, samt som et avbøtende tiltak for å redusere faren for flom. SWECO

Norge AS utførte i oppdrag fra Statnett en ingeniørgeologisk og geoteknisk utredning av flomfaren og bekkeomlegging. Utredningen konkluderer med at en omlegging av bekkene må utføres med hensyn til flomfaren, og at dimensjon og kvalitet på avskjæringsgrøft er som beskrevet i SWECOs rapport. NVE mener at utredningene som ligger til grunn, med hensyn til naturfarepåvirkning, er grundige og tilstrekkelige. NVE mener derimot at å omtale flomhensyn ikke er nok for å vurdere virkningene av bekkeomleggingen på allmenne interesser. Statnett har i søknaden ikke gitt nok informasjon om en omlegging kan være konsesjonspliktig etter vannressursloven da det kun er vurdert hvilke virkning bekkene har på planlagt anlegg, og ikke hvilke virkninger deres anlegg har på bekkene/vassdraget. Videre mener NVE at det er for lite informasjon i søknaden på valgt teknisk utførelse på bekkeomleggingen. NVE savner skisser av hvordan bekkeløpet er planlagt anlagt (en rett kanal eller som et naturlig meanderende bekkeløp), hvordan lavvannføring skal komme frem og hvordan omleggingen påvirker myr med økt tilrenning nedstrøms.

NVE påpeker at dersom tiltaket kan påvirke allmenne interesser i et vassdrag, kan dette utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven, jf. § 8. Planene må i så tilfelle sendes NVE for vurdering. Ved utførte tiltak som er konsesjonspliktige etter vannressursloven vil NVE med hjemmel i vannressursloven § 59 vurdere pålegg om retting. Iverksetting av konsesjonspliktige tiltak uten nødvendig tillatelse er straffbart etter vannressursloven § 63. Vannressurslovens bestemmelser ivaretar de allmenne interessene i vassdraget og tiltakshaver er selv ansvarlig for eventuelle skader og ulemper for de private interessene i vassdraget som følger av tiltaket. Hvis Statnett mener at bekkeomleggingen er innenfor aktsomhetsplikten holder det å søke om bekkeomlegging etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Aktsomhetsplikten gjelder også når kommunal reguleringsplan inngår, som i dette tilfellet.

På bakgrunn av vurderingene over, mener NVE at naturfarespørsmålet er godt nok utredet, men at bekkeomleggingen ikke er tilstrekkelig vurdert. NVE konkluderer med at tiltakshaver må fremlegge en fagkyndig vurdering av virkningene av bekkeomleggingen for allmenne interesser i detaljplanen. Slik søknadene foreligger på nåværende tidspunkt gis det ikke tillatelse til å omlegge bekkene Ondarheimsøyri og Øyrabekken. NVE opplyser om at tiltakshaver er ansvarlig for å sørge for effektiv sikring og beredskap, og for at bygging av anlegget planlegges og gjennomføres med tilstrekkelig sikkerhet mot naturfare jf. energilovforskriften § 3-5 og § 3-7. Videre plikter tiltakshaver å gjennomføre tiltak for å forebygge og begrense virkningene av ekstraordinære situasjoner. Dette følger av energiloven § 9-2. Anleggene skal i tillegg prosjekteres, bygges, sikres og drives i henhold til krav i kraftberedskapsforskriften §§ 5-1 – 5-8.

3.3.7 Andre virkninger for naboer og bebyggelse

Statnetts søknad informerer om at 2 uthus/næringsbygg kommer innenfor ryddebelte for ledning og må dermed fjernes. De aktuelle grunneierne er informert om dette. Statnett informerer om at magnetfeltene langs ledningstraseen vil ligge godt under utredningskravet satt av Statens strålevern. Videre informerer de om at et næringsbygg sør for stasjonsområdet, langs den planlagte traseen, vil ligge 48 meter fra senter ledning og innenfor utredningsgrensen med ca. 2.6 μ T. Statnett skriver at ledningene er justert og trukket så langt bort som mulig.

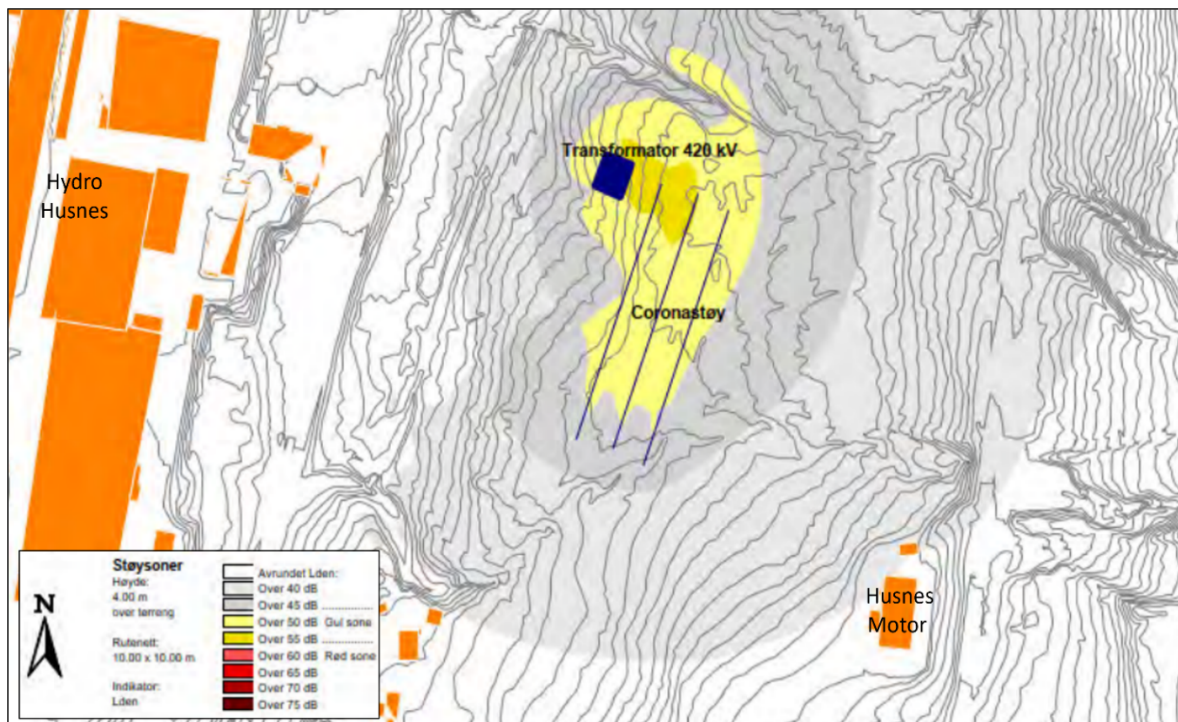
Støysonekart er utarbeidet av SWECO, og viser at ingen bygg kommer innenfor førende støygrenser, se figur 13. NVE forutsetter at tiltakshavere vil avgrense anleggsarbeidene til normal arbeidsdag, samt ingen støygivende aktivitet på helligdager.

Det vil være viktig at Statnett og Fagne, før anleggsstart, detaljplanlegger alle relevante infrastrukturkryssninger (ledninger, fiber, kabelnett og vei) og søker vedkommende eiere av slik kritisk infrastruktur om tillatelse i henhold til gjeldende fagforskrift. Telenor påpeker i sin

høringsuttalelse at deres kabelnett vil bli berørt og forutsetter at kryssninger utføres i henhold til FEF 2006, samt gitte REN-anbefalinger. NVE forutsetter at Statnett og Fagne har dialog med og inngår nødvendige kryssningsavtaler med relevante instanser før anleggsarbeid.

Både Onarheim og Øyra transformatorstasjoner er planlagt koblet opp til kommunalt vann- og avløpsnett som ligger langs Onarheimsvegen ca. 600 meter sør for stasjonsområdet til Onarheim. Dette medfører nedlegging av rør i grøftetrasé i eksisterende gang- og sykkelvei og midtrabatt langs vestsiden av adkomstveien til Hydro Husnes. NVE forutsetter at Statnett og Fagne gjør tiltak for å hensynte eksisterende infrastruktur.

Figur 13: Beregnet støynivå for Onarheim transformatorstasjon. Kilde: SWECO.

Både Statnett og Fagne vil ha behov for massedeponi. Massene som må deponeres vil i hovedsak være masser som ikke kan benyttes i anleggsarbeidet, og på bakgrunn av dette søker Statnett om å etablere to permanente deponiområder øst for stasjonen som vist i figur 1. Statnett har inngått avtale med grunneier Kristine Frøystein Reime om bruk av deler av hennes eiendom som massedeponiområde D2 (se figur 1). Statnett og Fagne skriver i sine søknader at de vil etter detaljplanlegging kunne fastslå mer presist hvordan massebalansen blir. NVE krever dermed at massebalanse skal beskrives i detaljplanen.

Geir Helland er grunneier og driver med sauehold og er avhengig av lokale gjerder for å ha kontroll på sauene på beite. Han skriver at det er viktig at gjerdene opprettholdes og flyttes der de blir direkte berørt av anleggsarbeid. Videre sier Helland at det vil være viktig med god dialog mellom han og Statnett for å hensynte sauehold i forhold til gjerder, helikopterbruk og god istandsetting av brukt areal. Statnett og NVE er enige i dette og NVE setter som vilkår at dette beskrives i detaljplanen.

Videre minner Statsforvalteren og NVE om at Statnett og Fagne har et selvstendig ansvar for at det ikke oppstår forurensning i strid med § 7 i forurensningsloven, at stein- og jordmasser blir håndtert

i tråd med regelverket av Miljødirektoratets veileder M-1243, og at eventuelle betongavfall blir håndtert i tråd med kap. 14 A i avfallsforskriften.

4 NVEs konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven

NVE har vurdert Statnetts og Fagnes søknader om å få bygge henholdsvis Onarheim transformatorstasjon og Øyra transformatorstasjon på Husnes i Kvinnherad kommune. Vi har i dette notatet redegjort for vurderingsgrunnlaget og positive og negative virkninger av tiltakene. Etter energiloven kan det gis konsesjon til energianlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative.

Noen av tiltakets virkninger kan tallfestes og omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader, flaskehalskostnader osv.). Men mange av virkningene ved etablering av transformatorstasjoner, er såkalt ikke-prissatte virkninger (forsyningsikkerhet, visuelle virkninger for landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv.). Slike virkninger kan være vanskelig å tallfeste, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering.

Under er en oppsummering av prissatte og ikke-prissatte virkninger og baserer seg på NVEs vurderinger gjort i kapittel **Error! Reference source not found.** Hensikten er å vise hvilke hensyn NVE har tillagt mest vekt ved avgjørelse av konsesjonsspørsmålet og eventuelle avbøtende tiltak.

4.1 Oppsummering av virkninger av tiltakene

Etter NVEs vurdering er behovet for å bygge Onarheim og Øyra transformatorstasjoner godt begrunnet. Bygging av transformatorstasjonene er viktige og nødvendige tiltak for å styrke transmisijsnett og regionalnett i området. Stasjonene vil tilrettelegge for en fremtidsrettet utvikling av kraftnettet, og vil være viktig for å øke funksjonaliteten i driftsfasen, møte den forventede forbruksveksten og for å flytte lokalforsyningen ut fra Hydro sitt anlegg (se vurderinger i kapittel 3.2). Omsøkt løsning er noe dyrere enn nullalternativet, men alternativet gir lav risiko i anleggsfasen da det ikke krever arbeid nær spenningsførende komponenter som i nullalternativet.

NVE mener at tiltakene vil ha negative virkninger for naboer, miljø og naturverdier. Virkningene er primært knyttet til visuelle forringelser, arealbruk, friluftsliv, naturmangfold og vassdragsinngrep (se vurderinger i kapittel 3.3). NVE mener det er mulig å redusere noen av de negative virkningene gjennom god detaljplanlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak. NVE mener videre at tiltakene vil ha begrensede virkninger for kulturminner og naturfare.

SWECO sin rapport og flere høringsinnspill har pekt på at det vil være hensiktsmessig å flytte Onarheim transformatorstasjon lenger mot nord. Dette vil bidra til å hensynta negative virkninger av tiltaket ved at nyere tids kulturminner (Onarheimssago), turstien rett nord for elva (Onarheimsøyri) og viktig naturmangfold (kystmyr) vil bevares. Statnett har kommentert i sine svar til høringsinnspillene at en slik flytting mot nord vil føre til ekstra omlegging av ledninger og vil føre til betydelig høyere kostnader ved tiltaket. Disse kostnadene må igjen dekkes av samfunnet gjennom høyere nettleie og vil dermed ikke være en samfunnsøkonomisk lønnsom måte å drive utbygging i kraftsystemet på.

Basert på vurderingene over mener NVE at de omsøkte alternativene totalt sett vil være den beste løsningen. NVE mener videre at med god detaljplanlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak, så vil tiltakene ha akseptable negative virkninger. Etter en helhetsvurdering av fordeler og ulemper, så mener NVE at fordelene for samfunnet oppveier ulempene for allmenne interesser.

NVE gir dermed tillatelse til å bygge og drifte nye Onarheim og Øyra transformatorstasjoner, med tilhørende tiltak på ledninger, veier, anleggsplasser og så videre. Tillatelsene gis i anleggskonsesjon NVE-ref.: 202207831-39 (Onarheim/Statnett) og i anleggskonsesjon NVE-ref.: 202212731-15 (Øyra/Fagne).

4.2 Anleggets utforming og avbøtende tiltak

For å redusere virkningene av prosjektene har NVE pekt på en rekke avbøtende tiltak i våre vurderinger i kapittel 3. Nedenfor følger en oppsummering av de avbøtende tiltakene NVE mener Statnett og Fagne bør gjennomføre.

4.2.1 Detaljplan

Transport knyttet til bygging, drift og vedlikehold av transformatorstasjoner vil kunne ha negative miljøvirkninger. Materiell og utstyr vil bli fraktet til stasjonsområdet med lastebil, og NVE forutsetter at midlertidige terrenginngrep begrenses i størst mulig grad, og at terrenget tilbakeføres til opprinnelig tilstand så langt det lar seg gjøre. I driftsfasen vil trafikken til og fra stasjonen være minimal.

Etter NVEs erfaring kan en detaljplan bidra til å redusere negative miljøvirkninger ved bygging av transformatorstasjoner. Denne er forpliktende for entreprenør og byggherre. NVE vil sette vilkår om at Statnett og Fagne utarbeider en slik plan, som det forutsettes at Statnett og Fagne drøfter med berørte kommuner, grunneiere og andre rettighetshavere. En slik plan skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE har utarbeidet en veileder for utforming og innhold av en slik detaljplan. Vi forutsetter at denne veilederen følges. Utover det som er beskrevet i veilederen, setter NVE vilkår om at følgende temaer skal beskrives og drøftes nærmere i detaljplanen:

- *Vegetasjonsskjerm.* Statnett skal begrense fjerning av vegetasjon i umiddelbar nærhet til og rundt stasjonsområdet for å skjerme for innsyn fra sør og øst
- *Muffeanlegg.* Statnett skal sørge for at endelig plassering av muffeanlegget beskrives i detaljplanen
- *Kulturminner.* Statnett og Fagne skal hensynta steinalderboplassen ID 135141 under anleggsarbeidene ved at lokaliteten merkes tydelig. Videre skal Statnett registrere og dokumentere nyere tids kulturminne, Onarheimssaga, før anleggelse av tilkomstvei
- *Arealbruk.* NVE forutsetter at Statnett optimaliserer detaljplanleggingen med tanke på arealinngrep og klimapåvirkning
- *Tiltak for å sikre allmenhetens tilgang til turløyper.* Statnett og Fagne skal iverksette tiltak slik at tursti til Søral-løypa og Bremstølen kan brukes i anleggsperioden og i driftsperioden. Eventuelle friluftslivsorganisasjoner som har interesser i området, skal involveres i prosessen
- *Begrenset skogrydding.* For å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseen fra ferdselsårer og veier, og for å ivareta hensynet til naturtypene hul eik og ask, skal skogrydding begrenses
- *Ivaretagelse av hul eik og ask.* Naturtype hule eiker skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen, mens naturtype ask bør bevares så langt det lar seg gjøre

- *Tiltak mot spredning av fremmede arter.* Statnett og Fagne skal utarbeidet en plan for å forebygge uønsket spredning av fremmede arter under anleggsarbeidet
- *Vurdering av om anlegget er tilstrekkelig sikret mot naturfare.* Statnett og Fagne må fremlegge fagkyndig vurdering av om byggingen av transformatorstasjonene kan gjennomføres med tilstrekkelig sikkerhet mot flom ved store nedbørmengder og vurdere virkningene av bekkeomleggingen på allmenne interesser
- *Massebalanse.* Statnett og Fagne skal beskrive hvordan overskuddsmasser skal håndteres. Herunder mengder, transport og deponering av overskuddsmasser
- *Tiltak og tilpasning av anleggsarbeidet til sauedriftens bruk.* Statnett skal i samråd med den lokale sauenæringen avklare hvilke tiltak som må iverksettes for å tilpasse anleggsvirksomheten til sauedriftens bruk av arealene

4.3 NVEs vedtak

I medhold av energiloven gir NVE konsesjon til Statnett SF og Fagne AS for å bygge og drive elektriske anlegg med nødvendige hjelpeanlegg i Kvinnherad kommune i Vestland fylke, ref. NVE 202207831-39 (Statnett) og 202212731-15 (Fagne). Anleggene NVE gir konsesjon til er nærmere beskrevet i anleggskonsesjonene.

5 NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønnsak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

5.1 Hjemmel

Statnett SF og Fagne AS har i medhold av lov om overføring av fast eiendom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Omtrent 19 grunneiere blir berørt av anleggene som NVE gir konsesjon til.

5.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Statnett søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- Ny stasjonstomt med et areal på ca. 137 000 m²
- Permanent adkomstvei med lengde ca. 250 meter og bredde ca. 6 meter

Arealene berører eiendommene gbnr. 143/8, 143/2, 143/3, 143/31 og 143/222.

Arealene er nærmere spesifisert i kartvedlegg til anleggskonsesjonen (NVE-ref. 202207831-39) og samtykke til ekspropriasjon (NVE-ref. 202207831-40).

Statnett søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Omlagte kraftledningsgater inn til stasjonen og ut fra stasjonen*

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør normalt en ca. 42 meter bred trasé for 420 kV luftledning. For 420 kV kabelanlegg vil klausuleringsbeltet utgjøre en ca. 6 meter bred trasé. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengetransport i ledningstraseen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.

- *Riggplasser og massedeponi*

Rett til å etablere riggplasser og massedeponi.

- *Anlegg for håndtering av flom*

Rett til omlegging av bekkene Ondarheimsøyri og Øyrabekken

Gjennomføring av anleggsarbeider, bruk av veier i forbindelse med anleggstransport og bruk av areal for midlertidige riggplasser er nærmere vurdert i kapittel 3. Adkomstveier/anleggsveier, riggplasser og massedeponi som Statnett vurderer benyttet i anleggsfasen er merket i kartvedlegg til anleggskonsesjonen (NVE-ref. 202207831-39) og samtykke til ekspropriasjon (NVE-ref. 202207831-40).

Fagne søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- Ny inngjerdet stasjonstomt med et areal på ca. 2 820 m²
- Permanent adkomstvei med lengde ca. 80 meter og bredde inntil 6 meter

Arealene berører ca. 4 000 m² av eiendom gbnr. 143/3.

Arealene er nærmere spesifisert i kartvedlegg til anleggskonsesjonen (NVE-ref. 202212731-15) og samtykke til ekspropriasjon (NVE-ref. 202212731-16).

Fagne søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Omlagte kraftledningsgater inn til stasjonen og ut fra stasjonen*

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør normalt en ca. 6 meter bred trasé for 132 kV kabelanlegg. For 22 kV kabelanlegg vil klausuleringsbeltet utgjøre en ca. 2 meter bred trasé. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengtransport i ledningstraseen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.

- *Riggplasser og massedeponi*

Rett til å etablere riggplasser og massedeponi.

5.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Statnett og Fagne har søkt om konsesjon for kun ett stasjonsalternativ hver, og Statnett og Fagne har søkt om samtykke til ekspropriasjon for de omsøkte tiltakene. Det vil videre være den løsningen det er gitt konsesjon for som danner utgangspunkt for interesseavveiningen.

5.3.1 Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitte anlegg

Når det gjelder nytt stasjonsareal og tilhørende adkomstvei, vil virkningene for berørte grunneiere være at disse mister eiendomsrett og dermed råderett over det aktuelle arealet. De nye stasjonsområdene vil legge permanent beslag på om lag 141 dekar skog noe som også innebærer tap av skog- og arealressurser for grunneierne. Omlegging av kraftledningsgatene vil også innebære tap av skog- og arealressurser på om lag 170 dekar for grunneierne.

For mer informasjon om dette vises det til kapittel 3.

5.3.2 Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningsikkerhet avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3 og avveining i avsnitt 4.1.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordelene ved anleggene vi har gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Statnett og Fagne har søkt om. NVE viser til vedtakene om samtykke til ekspropriasjon, NVE-ref. 202207831-40 (Statnett) og NVE-ref. 202212731-16 (Fagne).

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Statnett og Fagne forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

5.5 Forhåndstiltredelse

Statnett og Fagne søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Ekspropriasjonsloven

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 er *kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg* mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter ekspropriasjonsloven.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av plan- og bygningsloven, med unntak av lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting. Dette innebærer at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngår i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende

regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Unntaket fra plan- og bygningslovens plan- og byggesaksbestemmelser gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggtekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling av kommunen. I denne saken har ikke tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.